

העמל וההעדר מיצרים את התוצאות

בפרשה הקודמת 'בחוקותי' (ויקרא כו, יד) על הפסוקים ואם לא תשמעו לי וכו' פרש"י להיות עמלים בתורה, וממשיך רש"י שישנם שבע עבירות שאחת גוררת את השניה, הראשונה 'ואם לא תשמעו לי' - להיות עמלים בתורה, והאחרונה שבהם 'להפרכם את בריתי' - כופר בעיקר. וא"כ מדובר באדם שהגיע לדיוטא התחתונה 'כופר בעיקר', ולשם מה בכלל מזכר שלא עמל בתורה?

בספר לתתך עליון מביא בשם הגאון ר' ישראל אהרון קופשיץ זצ"ל (שזה עתה מלאו שלשים לפטירתו - בעל מעלה גדול ונצר למשפחה הכבודה משפחת קופשיץ הידועה). ומביא משל בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל (שאמר על מקום אחר) משל למה"ד, מצאו אדם שמחזיק ברשות סכום גדול של עשרות אלפים דולרים מזויפים, מאידך נמצא אדם אחר שאין ברשותו אפילו לא מטבע אחד מזויף אבל מצאו אצלו מכונה שמייצרת מטבעות מזויפים, הראשון קיבל עונש חמש שנות מאסר, השני קיבל עונש של עשר שנות מאסר, תמה השני מדוע הרי אין לי אפילו מטבע אחד מזויף?! אמרו לו לך יש מכונה שזה זו שמייצרת ועושה, ואתה יכול ליצר מליונים - לכן מגיע לך עשר שנות מאסר!

אמר הגר"א קופשיץ לא להיות עמלים בתורה זה מכונה! מכונה שמייצרת הרבה הרבה דרגות עד כפירה בעיקר! אם אין את העמל גם אם האדם מושלם בשאר הדברים 'המכונה נמצאת אצלו בידים' - ומכאן מגיע הדירדור עד כופר בעיקר.

וכמו שיש מכונה לרע יש מכונה גם להפך - הטוב, אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, זו מכונה שמוליכה אותנו לטוב.

וכמו שהיה אומר הראש ישיבה הגדול הגר"ש רזובסקי זצ"ל 'תלכו' זה 'שטייגען' - להתעלות, להתקדם ולהוסיף עוד ועוד וזה ע"י המכונה 'עמל התורה'.

עמל התורה יש בו ענין להיות מוסיף והולך וכך הדרך לזכות לתורה.

התורה אוהבת את מי שאוהב רק אותה

בסידור הגר"א בתפילת אלוקי נצור, אנו מבקשים פתח לבי בתורתך וכו' - אומר שם הגאון כי הלב מקור הרצון והתאוה, ומתפלל לקב"ה שאותה תאוה תהיה רק לתורה ולא לדבר אחר. - הדרך לזכות לתורה באמת, צריך שהתאוה תהיה רק לתורה.

מספרים שהיתה משפחה שזכתה שכל בניה וחתניה יהיו גדולי תורה, שאלו את אם המשפחה איך זכתה, ענתה כי רציתי, א"ל והרי כולם רוצים ולא עלתה בידם... אמרה להם נכון, כולם רוצים, אבל כולם רוצים 'גם' בנים גדולי תורה, אני רציתי 'רק' בנים גדולי תורה 'רציתי' ולכן קיבלתי (כמדומה שסיפרו את זה על הרבנית קופשיץ ע"ה).

וזה כך גם בכל דבר שבקדושה, מספרים, שכשנפטר רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל השאיר אחריו זוג תפילין מאוד יקרות, כל אחד מהיורשים רצה את התפילין ולכן החליטו שכל אחד יכתוב מה הוא מוכן לוותר מהירושה ולפי זה יחליטו למי לתת את התפילין

- בסוף אחד מהאחים עורר שאין זה מתאים למכור תפילין אלו בשביל כסף ולכן כדאי לעשות גורל, לאחר שעשו גורל א' זכה בו אחד מהם מהאחים ביקש שיסכמו לפתוח את הפתקים לראות על מה כל אחד היה מוכן לוותר, וכשכולם הסכימו פתחו וראו שכולם ויתרו על הרבה דברים אבל זה שיצא בגורל כתב 'אני מוכן לוותר על הכל, אני רוצה רק את התפילין' - הוא זכה.

מביאים ששאלו פעם את הג"ר ראובן פיינ זצ"ל איך זה יכול להיות ששיבת מיר דווקא בשנחאי עם כל הקשיים עלתה לפסגות, אמר ר' ראובן בגלל שלא היה לנו שם שום דבר אחר מלימוד התורה, לא היה שם כלום, לא היה שם אפילו שידוכים... לא יכלנו לעשות שם שום דבר - רק ללמוד! אם הראש רק בלימוד גדלים.

וכך מביא הגאון ר' ראובן גרזובסקי זצ"ל בהקדמה לברכת שמואל (עמ"ס בב"מ) בשם ר' ברוך בער זצ"ל, שהתורה אוהבת רק את מי שלא אוהב דברים אחרים. ורק לאיש כזה היא מוסרת את עצמה ומרשה לו לקנותה, אבל מי שאוהב אחרת עמה אין התורה נמסרת לו.

ידועים דברי החובת הלבבות שאין ב' אהבות נתלות בלב אחד, 'אהבת עוה"ז ואהבת עוה"ב', והגאון ר' אהרון קוטלר היה אומר שהוא הדין 'אהבת עוה"ז ואהבת תורה' כי מי שאוהב עוד דבר לא יוכל להתקשר לתורה באהבה גמורה.

ההנאה מעמל התורה מסירה כל תענוגי עולם

והדרך שבא נזכה שכל התאוה תהיה רק תורה היא ע"י 'עמל התורה'! החזו"א בקובץ אגרות (ח"א מכתב ח') כותב 'אחרי שהאדם מתעמל זמן מועט בתורה קונה אהבת תורה ומתאוה ללמוד, יותר מתענוגי העולם'. ומסיים - והסכם הסכמה גמורה על שקידת התורה, ותמצא בזה חיים ועונג אשר אין עלי עפר משלו.

מרו ראש הישיבה זיע"א היה אומר 'אני לא מבין מה יש לי ליצה"ר לפנות אדם שיש לו טעם בלימוד, איזה הנאה יש לי ליצה"ר להציע שהיא גדולה מהנאה זו?!

עלינו לדעת, האדם בנוי מחומר, והנטייה הטבעית לגוף היא החומריות, אם נרצה שרצונות הגוף יפלו ואז יתפרצו תענוגי הנפש והנשמה זה רק עם עמל התורה, וכמו שהיה אומר הגר"א קוטלר זצ"ל שטבע האדם שהוא חומרי מצד כוחו וגופו וקשה לו להגיע להנאה האמיתית, ורק עם עמל ויגיעה עד אין קץ יגיע להכרה.

העמל מוריד את רצונות הגוף והוא מעלה את הנפש, הדוד ר' אליהו זצ"ל היה אומר איך יהיה משיב הרוח כלפי מעלה - אם יש מוריד הגשם, כלפי מטה עמל התורה מוריד את הגשמיים ועיד"ז משיב הרוח - הרוחניות גדלה ומתעצמת. ועולה למעלה.

הגמ' בסנהדרין (צט, ב) אומרת, נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו הוא עמל במקום זה והתורה עומלת לו במקום אחר, ופרש"י כי אכף עליו פיהו - מפני שהוא משיב דבריה בפיו תמיד כאכף שעל החמור. תורה עומלת לו - שמחזרת עליו ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסודותיה וכל כך למה, מפני שאכף עליו פיהו, שכפף פיהו על דברי תורה.

אמר הראש ישיבה של ליקווד הגר"י אולשין (מובא בספרו) כתוב פה שהתורה היא 'מאן דאמר' יש לה כח טענה, היא מחזרת אחר קונה - היא יכולה לבקש, יש לה את היכולת לבקש מאת קונה למסור את עצמה לעמל בתורה. (כמו שאנחנו אומרים תורה הקדושה התחנני בבקשה).

ולא זאת בלבד אלא שהיא עומלת בשביל העמל, אדם מחפש שידוך - הכלה מסכימה... בשידוך הזה האשת חיל (שכידוע שכל האשת חיל הולך על התורה) היא לא רק מסכימה, היא רוצה ומבקשת, אני רוצה להיות אצלו - מאורסה, וכדאמרינן בגמ' ברכות (נז, א) תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב אל תקרי מורשה אלא מאורסה כאשתי ממש, מתחננת אל הקב"ה להמסר לו לגמרי וכך הופכים לגדולי תורה ממש.

כי הם חיינו - חלק ממנו

ע"ד זה יש במד"ר בפרשה שלנו (במדבר א, ז), בג' דברים ניתנה התורה באש במים ובמדבר, וכל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הזה אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, לכך נאמר במדבר סיני.

ישנם דרשות רבות בכוונה המדרש, ומרגלא לומר שצריך האדם להיות אש - בהתלהבות 'ברען', מים - בענוה, ומשים עצמו כמדבר - הפקר, ועוד דרשות רבות.

בהקדמה לספרו וזאת ליעקב כותב הג"ר יעקב בורנשטיין זצ"ל - 'מדבר זה כלום', במדבר אין שום דבר, במדבר נמצאים רק אני והבורא עולם, וכן רק אני והתורה, וכשיש לאדם רק את זה הוא זוכה לתורה, וזהו שאומר המדרש 'כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הזה אינו יכול לקנות את החכמה והתורה'.

אחרי שעברו את כל התלאות ועלו בני ישיבת מיר לא"י באוניה וכלם היו בהתרגשות, ופתאום אחד מבני החבורה שאל איפה אנחנו נמצאים עכשיו? - הגר"ח שלמד אז שב שמעתתא והיו כל מעינותיו בה מיד השיב בשמעתתא פלונית פרק פלוני - שם נמצאים, כאן נמצא כאן היה.

בעובדות והנהגות לבית בריסק (ח"ג) וכן מביא בספר תורה יבקשו מפיהו על הגר"ש שקופ זצ"ל שסיפר הגאון ר' יושע בער סולביצ'יק זצ"ל שהיה פעם אסיפת רבנים, והגר"ר שמעון אמר דבר מה, א' מהרבנים גדולי ורשא שהיה שם קם וסתר את דבריו של ר' שמעון, אמר לו הג"ר ברוך בער זצ"ל 'אני לא מבין איך אתם יכולים לסתור אדם שבגלל אי הבנת הרשב"א מסוגל להיות חולה עד לשכב במטה כמה ימים. והרי רק בחיבור מלא עם התורה - אפשר לקבל דעת תורה מוחלטת.

וכי פלא הוא מה שאמר החזו"א שכל זמן שהיה עמל התורה של הגר"ש שקופ ורב"ב בעולם, היטלר ימ"ש לא יכל לעשות שום דבר...

בשביל להיות 'דעת תורה' צריך להיות אתה והתורה 'אחד', בשביל סברא ברשב"א להרגיש לא טוב עד כדי לשכב במטה, זה אומר שהתורה היא חלק ממנו.

(אגב, בספר מפי האי"ש מספר הנכד, שדיבר פעם עם סבו מרן הגר"י אלישיב זצ"ל, ואמר לו הגר"י על הספר שעירי יושר של ר' שמעון שזה ספר שמסביר ולומד טוב את הפשט, (הוא למד אותו בצעירותו...))

כך מספרים גם שאמר הגאון ר' ברוך בער כאשר דנו ברמב"ם קשה ואחד בא ליישב את דברי הרמב"ם ובכמה נסיונות לכאן ולכאן לא הצליח, א"ל הגאון ר' ברוך בער 'תגיד לי פעם היית חולה על שלא הבנת פשט ברמב"ם שאתה משחק בו בסברותיך

לכאן ולכאן... ובשעתו אמרו בישיבה בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, קענן ש"ס דארפן, קרנןן אוף ש"ס דפמן, (לדעת ש"ס צריך? להיות חולה על ש"ס צריך).

כשיודעים כמה אפשר להרויח לא נרדמים

אמר לי פעם הגאון ר' ישראל אליה ויינטרוב זצ"ל, אני לא סבור כמו העולם, העולם בדבר מסוים, העולם אומר שכשמרן הגרא"מ שך זצ"ל היה מתקשה ברמב"ם, הוא לא היה מצליח לישון, והעולם אומר שזה מצד שאחד שאין לו פשט ברמב"ם איך הוא יכול לישון... כשאתה יודע שאתה מפסיד איך אתה יכול לישון...

א"ל הגר"י א שלדעתו זה כמאמר הכתוב - והשובע לעשיר איננו מניח לו לישון, (קהלת ה, יא) דהיינו, גביר שידוע שכל דקה אצלו זה מליוני דולרים הוא לא מצליח לישון וכל הזמן הוגה במחשבתו מה עושים, כיצד מרויחים יותר... אמר הגר"י א מרן הרב שך לא חשש להפסדים - הוא ידע כמה הוא יכול להרויח...

(אחד מהסיפורים בענין זה היה כשמרן הגר"י א אמר פעם אחת לאחד מבניו באמצע הלילה שילך ויאמר למרן הרב שך את התשובה לשאלה שנשאל, וכשתמה איך אני יכול להעיר אותו באמצע הלילה, אמר לו הגר"י א אל תדאג אם יש לו קושיה הוא לא ירדם. הוא בין כה כעת לומד וחושב איך לתרץ אתה יכול ללכת עכשיו להגיד לו את התשובה - וכך הוה...).

כיבוד אב ואם זה פיקוח נפש - למען יאריכון

[עוד ישנו דבר מאוד מענין, עוד דרך בקנין התורה, מרן ראש הישיבה זיע"א מביא באילת השחר בבראשית (לב, יא) ר' אלעזר בנו של רשב"י בא יחד עם אביו למערה ובמשך 12 שנה הוא למד יחד עם רשב"י, אך הוא לא קיים לולב ומצה ועוד מצוות, איך היה מותר לו לר' אלעזר לעשות כזה דבר מעיקרא הרי הוא מבטל מצוות עשה דאורייתא, בשלמא רשב"י היה במצב של פיקוח נפש, לא היתה לו ברירה אחרת אבל לר' אלעזר איך הותר לעשות כן הרי הוא לא היה רדוף?

ומתוך מרן ראש הישיבה - הוא עשה את זה בשביל כיבוד אב - אבא שלו היה צריך אותו.

וכן כשנשאל מרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א ע"י נכדו האוב הרה"ג ר' גדליה הוניגסברג שליט"א גם הוא השיב כנ"ל, וכששאלו עד כדי כך להפסיד כאלו מצוות, השיב אז מידף דעפמן (כשצריך - צריך).

ובספרו מנחת תודה שהם דברים ממרן שה"ת שליט"א (עמ' שנה), הביא שא' שאלו על מה שפסק לו שאם יש לו לכבוד את אביו או כהן שיקדים את אביו, והרי הוא ואביו חייבים בכבוד הכהן.

והשיב לו רבינו כיבוד אביו זה פיקוח נפש דכתיב למען יאריכון ימך, ואין מקרא יוצא מדי פשוטו, ושוב אחד העיר מדברי המשנ"ב בסימן קס"ח שגם ב'קדשתו' איכא אריכות ימים, וא"ל שבכיבוד אב ואם כתוב מפורש בתורה.

בזמן זה בו אנו נמצאים בבית צריך לזכור זה לא רק איסור לעבור על כבוד אב ואם, זה הרבה יותר, צריך לדעת את החלק הטוב שבזה, זה 'פיקוח נפש'. וכעת זה הזדמנו נאותה לזכות באריכות ימים.

הגר"י רפפורט שליט"א מביא בהקדמה לספרו (יושר הורי) שהדוד שלו הגר"י טרגר שאל פעם את חותנו הגרש"ז אורבאך זצ"ל שאלה הנוגעת בענין כבוד אב, א"ל הגרש"ז 'עצה טובה קמ"ל, אל תתחיל בדברים האלו, כבוד אב ואם זה החמורה שבחמורות'.

לו להיכנס למערה, וי"ב שנים לבטל כמה ממצוות התורה, והשיבו מרן אונס רחמנא פטריה, וכ' שאמר לפניו שכנראה זה אונס מחמת הת"ת שלומד אצל ר' שמעון - והסכים עמו).

אמר לי פעם הרה"ג ר' הלל כהן זצ"ל שאמרו בסלבודקא בב"ב, הלל הזקן ידוע במסירות נפש שלו מתוך אהבת תורה כמבואר ביומא (לה, ב), שהוא עלה לגג בית המדרש לשמוע את שמעיה ואבטליון וירד עליו שלג והתעלף עד שבאו וראו שבית המדרש חשוך ועלו לארובה ומצאו אותו שם והורידוהו לבית המדרש והסיקו את התנור בשבילו בשבת, וע"י אהבת תורה זו גדל ונהיה הלל הזקן. שאלו בסלבודקא אכן הלל רוצה לשמוע דברי תורה אבל מי התיר לו להסתכן עד כדי מוות בשביל זה, וכי בשביל לשמוע שיעור מותר להסתכן, איך הלל עשה את זה הרי זה פיקוח נפש אמיתי שהיה יכול ח"ו לעלות לו במחיר חייו?

אלא אמרו בסלבודקא - מי שחושב שהלל עשה זאת מדין תלמוד תורה אינו אלא טועה, הלל עשה את זה מדין פיקוח נפש, הלל הרגיש שאם הוא לא ישמע את השיעור היום זה ענין של חיים - הוא ימות היום, אם הוא ישמע את השיעור אז אולי מחר הוא ימות... הוא הלך לשמוע את השיעור מדין פיקוח נפש.

חיים לא דוחים - כשהתורה היא חיים זוכים מיד

ונסיף, עתניאל בן קנז, תנא הוא עתניאל הוא יעבץ (תמורה טז, א) ומה שמו יהודה אחי שמעון שמו עתניאל שענהו אל- יעבץ שיעץ וריבץ תורה בישראל, ומנ"ל שענהו קל, דכל ויקרא יעבץ אל אלוך

ישראל לאמר, אם ברך תברכני והרבית את גבולי והיתה ידך עמי לבלתי עצבי, ויבא אלוך את אשר שאל - אם ברך תברכני - בתורה, ואם הרבית גבולי - בתלמידים, והיתה ידך עמדי - שלא ישתכח תלמודי מלבי, ויעשה מרעתי - שיזדמנו לו מרעים כמותי, לבלתי עצבי - שלא ישגבני יצה"ר מלשנות, מיד ויבא אלוך את אשר שאל, וידוע שהגר"י אברמסקי זצ"ל אמר, שפשוט לו שיותר ממה שרוטשילד התפלל על כל המליארדים שלו הוא צריך להתפלל להבין ר"מ אחד קשה, אך זה צודק, כי זה שווה הרבה יותר, וכאן מ'יד' על כאלו בקשות שהם רום המעלות, והתשובה היא - כך לימדונו - מבואר בבקשתו שאמר 'אם אתה עושה כן מוטב ואם לאו הנני הולך לנסיסי שאול' - הריני מת בעצבונ, מיד ויבא אלוך את אשר שאל.

אם התורה היא חיים לא שייך שזה לא יהיה מיד, אם לאו הנני הולך בנסיסי שאול אין לי חיים, כשהבנה היא כזו מיד - ויבא ה'. זה ענין של פקוח נפש לא דוחים רגע.

נתאר לעצמנו אדם המטלפן למגן דוד אדום ומודיע שלצידו אדם שעבר התקף לב, והמוקדן עונה לו ואומר קיבלנו ובעז"ה נבא מחר בצהריים, ואז לבטח יאמר לו מחר בצהריים תשלחו רכב של חברה קדישא... בחיים לא דוחים, מיד - זה פיקו"נ.

אם עתניאל מרגיש שזה פיקו"נ - ואם לאו הנני הולך בנסיסי שאול, חייב להיות התשובה מ'יד' - כשכן אם נגזר עליו חיים, חייבים ליתן לו מיד,

כשלימדתי בישיבת אלכסנדר סיפר הראש ישיבה (האדמו"ר כיום) אשתו היא ממשפחתו של הראב"ד של ירושלים רבי משה נחום וולשטיין זצ"ל, נכדה אחת מהמשפחה באה בפורים להביא לסבא משלוח מנות והנה היא רואה את המטה של הסבא מחוץ לבית, היא נבהלה, ושאלה את הסבא מה קרה, א"ל הסבא אני הוצאתי את המיטה החוצה, ולמה, כי אני רוצה למות, למות! למה למות... בגלל שאני לא רואה טוב ואני לא יכול ללמוד כמו פעם אז כבר אין לי טעם בחיים. א"ל הילדה אבל יש תהילים וחומש בכתב גדול, הלך לארון והוציא גמ' וילנא ופתח והראה

סיפר הגרמ"צ ברלין שליט"א ראש ישיבת הגאון ר' חיים עוזר, שסיפר לו הגאון רבי אליה שחור זצ"ל אחד מחשובי וגדולי ירושלים, (אמרו עליו שאף פעם הוא לא בבית כנסת כנראה בבית חולים... הוא בבית הכנסת - אם לא בבית כנסת כנראה בבית חולים... הוא היה גאון ומתמיד עצום), על מרן הגרב"ב זצ"ל שהם היו גרים בעירות סמוכות הוא ואמו של הגרב"ב וכשהגיע אליה, למדו ביחד חברותא, היה פעם שעלתה להם קושיה סבוכה שלא מצאו לה תרוץ, כמה שניסו לא הלך... אמר הגרב"ב צריך לעשות משהו כדי שנזכה להבין את הגמ' - בא נלך לעשות כיבוד אב ואם - לאמו הזקינה, וכך במשך כל הדרך ניסו יחד לתרץ את הקושיה ולא הצליחו, ר' ברוך בער נכנס לאמא שלו עד שראה שהיא רגועה ושמחה, ויצא ואמר לו ב"ה קיימתי כבוד אם, כעת נחזור לביהמ"ד ובדרך ננסה להבין את הגמ', ולפתע אורו עיניהם כמה שזה פשוט - והכל בזכות כבוד אב ואם.

בגליונות שיצאו בזמנו מדברי מרן ראש הישיבה זיע"א (כאיל תערוג) הביא ג"כ את הדברים הנ"ל, ואמר לי פעם הרה"ג הר' גולדברג שליט"א שהיה מוציא את הגליונות לאור, שיש שמפקקים בדברים אלו שהרי זה מחלוקת בסוגיות של כבוד אב ואם (ב"מ לב, א) בין פסקי ריא"ז לפסקי הרי"ד אם בכיבוד או"א אמרינן עוסק במצוה פטור מן המצוה או שלא שהרי אתה ואבך חייבים בכבודי.

(ואמר לי הרה"ג ר' גדליה הוניגסברג שליט"א ישוב נכון אם זה היה שאלה בספק העומד שניהם לפנינו כעת חיוב מצוה או כאו"א בזה נחלקו, אבל כאן מדובר שכבר יש מצוות כיבוד או"א ואילו מצוות מצה ולולב זה רק בהמשך, ובזה ודאי לא נדחה כבוד או"א, א"כ כשבא ר' אלעזר בר"ש עם אביו זה כיבוד אב 'מצות עשה' אח"כ אין לו כבר ברירה מאיפה יהיה לו לולב ומצה - אונס רחמנא פטריה).

התורה והרב'ה הם פיקוח נפש

אכן יש בזה הרגש נוסף - וכפי שיבואר לפנינו, בקשתי מהגר"ר גדליה לשאול את מרן שה"ת שליט"א על בחור שרוצה לעלות ללמוד תורה בארץ ישראל אלא שאביו מתנגד לכך, הוא לא מסכים שהבן שלו יהיה 'בן תורה' וכדי שהבן לא יברח החליט האב להחביא את התפילין כך שיהיו כמה ימים במטוס שלא יהיה לו מאיפה להשיג תפילין וממילא לא יסע... השאלה שמשכימה לפתחינו האם מותר יהיה לו לבחור ליסוע בלי תפילין בשביל שיוכל להיות בן תורה - ענה מרן שר התורה 'שיסע'.

בדומה לכך מספרים שבחור מחו"ל שלמד בארץ אביו חלה ולטענת האב אם הבן יהיה לידו הוא ימשיך לחיות ואם לא... אלא שאם הוא יחזור לחו"ל הוא כבר לא יהיה בן תורה, וכבר לא יחזור לאף ישיבה, ובאו לשאול את מרן רה"י זיע"א האם ליסוע או לא. אמר מרן רה"י קודם כל לפעמים נדמה לאדם שאם לא יהיו לידו אז הוא ימות, וחוף מזה ובעיקר מאי חזית דדמא דחברי סומק טפי, דלמא דמא דידי סומק טפי... יש פה שאלה של פקוח נפש, לא להיות בחור ישיבה זה פיקוח נפש.

אצל ר' אלעזר ב"ר שמעון להיות בלי ללמוד אצל אביו ר' שמעון זה פיקו"נ, שהרי מצינו להדיא בגמ' (ב"מ פד, א) כאשר נפטר ריש לקיש, היה ר' יוחנן בצער גדול שכשר"ל חי היה שואל את ר"י עשרים וארבע שאלות ור"י היה משיבו - ורווחא שמעתתא והיה מהלך וקורע בגדיו עד דשף דעתיה מיניה, (ופרשי"י נעקרה ממנו דעתו ונשתטה), ובקשו רבנן עליו רחמים ונפטר, הרי לנו שאצל גדולי החכמים הוא פיקו"נ אמיתי, מבלי להיות להם היכולת להמשיך לגדול ולעלות כפי שהיה עד עכשיו...

(ובספר חוקי חיים שגם הוא דברים ממרן שה"ת הגרמ"ק שליט"א מביא ג"כ ששאל אותו כשאלת האיה"ש איך הוא הותר

הדקות שיכולות לשנות חיים

הרב חנניה צ'ולק ניגש פעם למרן הסטייפלער צ"ל באותה תקופה בה היו הרבה אסונות בעמ"י ורח"ל נפטרו הרבה, שאל ר' חנניה את הסטייפלער מה ה' רוצה מאיתנו, למה הוא עשה את זה? - הזדעק הסטייפלער למה - אתה שואל? וכי את השואה אתה כן מבין וחזר ושאלו אז במה להתחזק, א"ל כעת אתה שואל טוב, ואז א"ל הסטייפלער תראה, אי אפשר לתפוס הכל ביום אחד, אם תופסים הכל ביום אחד יכולים להפסיד הכל. אלא מה? - תתחיל יום אחד תכוון ברכה אחת, יום אחרי"ז תוסיף עוד ברכה וכן הלאה, וכן בלימוד היום תלמד רבע שעה בלי הפסקה ובטול כלל מחר תוסיף עוד רבע שעה וכך לאט לאט החיזוק יתפוס, וזה מה שהקב"ה רוצה.

בספר אוצרותיהם אמלא (ויקרא עמ' שנח), מביא הגר"א טורק שאמר הגר"ח קריזוירט שהרבה באים ושואלים אותו למה לא מרגישים את הטעם בלימוד, אמר הגר"ח אני נותן עצה שאני יודע מנסיון שזה הולך ומצליח, תתפוס לעצמך כמה זמן אתה יכול ללמוד 'חצי שעה' תלמד עוד עשר דקות, תוסיף על הזמן שלך עוד כמה דקות של תורה מתוך הדחק, אחרי זה תוסיף עוד עשר דקות, אחרי זמן מועט זה קשה כבר לצאת מהלימוד, אתה מקבל טעם של עוד... וזה בדוק ומנוסה.

כך מסופר על הגרמ"צ ברגמן שבצעירותו למד במשך הלילה 'משמר' ובא להתפלל ותיקין אצל מרן החזו"א, לאחר התפילה קרא לו החזו"א ואמר מאיר צבי למדת כל הלילה, כעת תוסיף עוד כמה דקות, תשב ללמוד עוד קצת מתוך הדחק, הדקות האלו יכולים להעלות את כל השיעור קומה שלך.

היכן נשקיע את תפילתנו בעת רצון

בעת זו ערב מתן תורה, בעוד כמה ימים אנו מגיעים לקבלת התורה, ובנוסף יש לנו את התורה מתוך הדחק שאין פרגוד ננעל מפניו, שואלים אותך מה אתה רוצה, מה אתה מבקש הלא בפניך אין פרגוד, אין שום מחיצה, מה שתבקש תקבל, נו אז מה נבקש?

סיפר הגר"א פאם זצ"ל, שהגיע אליהם בחור ישיבה מסלבודקא ואסף את כל הבחורים ובא להראות להם דבר חכמה, פתח ואמר, ישנם 12 בקשות בברכת החודש, מה לדעתכם שאל הברכה שתבחרו אם היה לכם אפשרות לבחור רק אחד מהברכות? מיד קפץ ואמר 'חיים שתהא בנו אהבת תורה וירא"ש' הסלבודק'ר לא הסכים הוא טען שחיים שימלא משאלות ליבנו כולל גם את אהבת תורה וירא"ש, א"ל ר' אברהם אני לא טועה, מה זה משאלות ליבנו וכי אנו צריכים מכונית יפה ויקרה או עוד משהו חוץ מאהבת תורה ויראת שמים... זה רק ע"י שיהיה פתח לבי בתורתך.

הרה"ג ר' מרדכי קרליץ סיפר לי פעם שבהיותו צעיר לימים בזמן שהכותל המערבי שוחרר מידי הערבים, הגיע יחד עם אביו מרן הגאון ר' ניסים זצ"ל לכותל, הרבה הגיעו והתרגשו והתפרצו בבכי, הכל היה פתוח, השכינה לא זזה משם, ושאלו ובקשו כל המעיק על לבם, ומה הגר"ג עשה, פתח את הסידור ואמר ברגש את הברוך אלוך שבראנו לכבודו, הוא יפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו, ולעשות רצונו ולעובדו בלבב שלם וכו' וכו'. בתוך הדחק הזה הפרגוד לא ננעל בפנינו, בואו ונבקש מה שיפתח לנו את הלב וכל תאוותינו יהיו רק בתורתו, שכל התשוקה שלנו תהיה רק לתורה.

הקב"ה יזכנו לאהבת תורה, ולקבל את התורה מאהבה, ולסייעתא דשמיא שנוכל לחזור יחד אל תוך הכתלים הספוגים בעמל התורה, ותן חלקינו בתורתך ולזכות להיות גדולי תורה וירא"ש ונעשה נחת רוח לה' יתברך.

לה, את רואה את הרש"י באותיות הקטנות, את זה אני לא יכול לקרוא - בשביל זה אני רוצה לחיות אם את זה אני לא יכול אני רוצה למות. פיקוח נפש!

ר' אלעזר בר"ש בלא רשב"י למה לי חיים, א"כ זה ענין של פיקוח נפש, ברור שאין לו עכשיו מה לחשב את הלולב והמצה זה פיקוח נפש כפשוטו וכמשמעו.

הלומד תורה מתוך הדחק

נראה עוד, הגמ' אומרת על ר"ש בנו של ר' אלעזר שבאו להכניס גם אותו למערת הקבורה של רשב"י ור' אלעזר בנו, וכשבאו להיכנס עמד נחש בפתח ולא נתן להם להכנס, יצאה בת קול ואמרה לא בגלל שזה גדול מזה אלא שזה היה בצער מערה וזה לא. 'צער מערה' זה כבר דרגה אחרת, אתה גם גדול אבל חסר בדרגה אתה לא יכול להכנס לשם...

ויסוד זה כתוב ברמב"ן בפרשת השבוע (ג, לט) התורה מונה את מספר בני לוי, אומר הרמב"ן 'כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן עפ"י ה' וכו', הלויים הן הנה ידידי ה' וקרוביו, ואשר לא חטאו בעגל, ולא נגפו, ולא הורגו, ואיך נתמעטו כ"כ מכל השבטים, כאן מנין בני לוי פחות מחצי מהשבט הכי קטן. [אף שכתוב שהארון היה מכלה בהם פה מדובר עוד קודם לכן].

אלא אומר הרמב"ן שהריבוי בא מצד העיניו כמ"ש 'וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ' - שבט לוי לא היה בשיעבוד מצרים ובעבודת פרך, עמ"י שהיו בשיעבוד ובעבודה קשה תחת יד המצרים שרצו למעטם הקב"ה הרבה אותם כנגד המצריים, הם אומרים פן ירבה והקב"ה אומר כן ירבה, שבט לוי לא היו בכלל גזירת המצריים, עליהם אין יד שבאה למעטם - הם חיים כדרך כל הארץ ופרים ורבים כדרך כל הארץ.

דבר נורא מדייק הג"ר יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שבט לוי הרי לא התבטל, שבט לוי עסקו בתורה, כל זמן השיעבוד הם המשיכו ללמוד, שבט לוי נמנה בנפרד בגלל קדושתו, עם כל זאת את הברכה של כן ירבה לא היה להם כי הם לא היו בשיעבוד, היה חסר להם בצער, לפום צערא אגרא.

היה פעם תקופה ארוכה שבוכלל פונביז' לא חילקו משכורות לאברכים ונתבקשתי להיכנס למרן ראש הישיבה עם אחד מהאברכים ולדבר איתו על זה, האברך הסביר יפה מאוד את מצבם של האברכים ועד כמה שהם דחוקים וחסר להם הכסף של המשכורת וכו' וכו', א"ל מרן רה"י, אתה צודק ואנחנו אכן מנסים ומשתדלים בזה - לא הצלחנו עד עכשיו, אבל המשיך מרה"י, יש לי פלא עליכם, אתם נמצאים כעת בדרגה כ"כ גבוהה של תורה מתוך הדחק שאין הפרגוד ננעל בפניו, וכי בשביל כסף שוה לכם להפסיד את זה...

כעין זה שמעתי מהגר"ג נבנצאל שהיה אברך שלמד תורה מתוך הדחק ולא היה לו פרנסה לביתו, הציעו לו משרה מוכבדת והמדובר היה שיתחיל בזמן חורף, אח"כ הודיעו לו שאם ירצה יכול להתחיל כבר מאמצע אלול, עלו לו ספיקות וגם שזה אלול והחליט לשאול את מרן רה"י זיע"א, ענה לו מרן רה"י 'אתה יכול לחטוף עוד כמה שעות של תורה מתוך הדחק תנצל את זה'.

הזמן בו אנו נמצאים תקופה קשה, אנו רואים שמתחילים הקלות בשטח, נקווה שזה יחזיק מעמד ונוכל לחזור ולהתראות שוב, אבל עדיין כל זמן שלא יש לנו עוד כמה שבועות של תורה מתוך הדחק - חייבים לחטוף את זה, להוסיף כמה שיותר התמדה, בזמן זה אנו מראים לתורה כמה שאנחנו באמת אוהבים אותה, זה הזמן, כעת התורה בתוך הדחק כאן העמל מתבטא, ונפש עמל עמלה לו.

בהודאה להקב"ה שהביאנו עד הלום ולקראת חג 'מתן תורה' ליקטנו וערכנו מעט מאמרים נבחרים מגליזות קודמים השייכים ללימוד התורה והנהגת בן ישיבה

מה הכוונה הנצרכת בלימוד תורה

שאלנו פעם את מרן ראש הישיבה מה זה נקרא מרכבה לשכינה? והביא את דברי הב"ח באורח חיים (סימן מ"ז ס"ק ב'): "ואיכא לתמוה טובא למה יצא כזאת מלפניו להענישם בעונש גדול ורם כזה על שלא ברכו בתורה תחלה שהוא לכאורה עבירה קלה, ונראה דכונתו יתברך מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה, ולכן נתן הקדוש ברוך הוא תורת אמת לישראל במתנה שלא תשתכח מאתנו כדי שתתדבק נשמתנו וגופינו ברמ"ח איברים וש"ה גידין, ברמ"ח מצוות עשה וש"ה לא תעשה שבתורה, ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך - שהיתה השכינה ממש בקרבם, כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה, והארץ כולה היתה מאירה מכבודו, ובזה יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה, והיה המשכן אחד, אבל עתה שעברו חוק זה שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם לידע הדינים לצורך משא ומתן גם להתגאות להראות חכמתם ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ, כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם, הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה, והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה, וזה היה גורם חורבנה ואבידתה" וכו'. הרי לנו שהתורה אינה בהנהגה של חכמה אלא תורה עם רוממות ורק בשקיעות מוחלטת שלא מערבים עם זה שום דבר רק לומדים כדי 'להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה' ובכך זוכים שהשכינה תקבע דירתה בתוכנו.

מהו תורה לשמה

הנצי"ב בהעמק דבר בהקדמה לחומש בראשית מבאר מהי 'תורה לשמה' (עי"ש) ורבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל במכתבו לגה"ק רבי שלמה טייטל הי"ד, (מובא בספר חכמת חיים ע"פ תרומה עמ' קסה) כותב מהו לשמה, לעניות דעתי הפשוטה נראה לבאר כי השם תורה נגזר מהמילה הוראה כי התורה מורה לאדם את הדרך ילך בה והמעשה אשר יעשה, התורה היא מלמדת אותנו - היא מורה לנו.

וממשיך הגאון רבי יוסף חיים במכתבו וכל מי שעוסק בתורה להבין דבר על בוריו כדי שידע להתנהג בו כתורה וכהלכה זה הנקרא תורה לשמה כי התורה תורה לקיים המצוות כתיקונם וכל אות בתורה לא נכתבה אלא כדי להורות לנו את הדרך נלך בה וכל מי שמעיין בדברי חז"ל ובמדרשים יראה שבכל אות למדו חכמים הלכות והליכות למעשה וברור למבין שכל מעשה האבות וסיפורי הדברים הכל נכתב להורות לנו את המעשה אשר נעשה להידבק בדרכיהם. נמצא א"כ שלשמה זה לא 'דרגה' גבוהה שיש מקום להירטע ולומר 'מי יודע איך אפשר להגיע לזה', 'לשמה' זה לדעת שאני לומד את התורה כי אני רוצה לדעת כיצד לקיים את רצון ה' ולדעת מה התורה מחייבת אותי. **וכשלומודים 'לשמה' מרגישים את מתיקות התורה וכך יותר קל להמשיך ולהתעלות הלאה בתורה** - זהו חלק בסולם העליה של בן עליה.

דרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול

ידועים דברי התוס' על דברי הגמ' בכתובות (סג, ב) על כלאב שבוע שהתירו לו חכמים את נדרו על רחל בתו ומבו' שם בתוס' משום דדרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול.

ידועה השאלה, וכי לר"ע היה דרך רגילה והלא בהתחלה כשישב אצל מלמד התינוקות, חזר בו ר"ע, עד שראה רבי עקיבא בדרך את האבן החלולה ועשה ק"ו בעצמו מה רך פסל את הקשה דברי תורה שקשים כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את ליבי שהוא בשר ודם וחזר ללמוד תורה. וא"כ זה לא נקרא דרך כי היה לרבי עקיבא את הבאר והיה מה שידבר אליו ורק לכן המשיך בדרכו, וא"כ מהו הדרך בהולך ללמוד שהיה אצל ר"ע הרי היה לו ק"ו מהבאר שדבר לליבו, אלא

אומרים לנו גדולי הדורות כך היא הדרך - שקודם יוצאים לדרך, וכשיוצאים לדרך כל אחד רואה את הבאר שלו ואת מה שידבר אליו! ואם לא מוצאים את הבאר - כנראה שלא הלכנו ללמוד...

הזכות הכי גדולה היא 'לשבת ללמוד'

הג"ר אליהו מן שליט"א שאל פעם את מרן שה"ת שליט"א שכת' במשנה באבות (ו, י) אמר ר' יוסי בן קסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום... אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה שנאמר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

והדבר תמוה, וכי יש ס"ד שעדיף כסף וזהב מדברי תורה עד שהוצרך לסייעו מפסוק, ועוד הרי אם יכנסו שני אנשים האחד ת"ח מופלג והשני עשיר גדול אומר דוד המלך 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', ולכא' הרי זה דבר פשוט... וכי צריך ע"ז פסוקים.

אמר לו מרן שה"ת שליט"א לא זה החידוש בפסוק... אלא בכגון כך שיבוא גביר גדול לאדם המתמיד בתורה ויאמר לו אתן לך הרבה כסף ותחזיק בו אברכים ולומדי תורה ועי"כ תוכל לזכות בזכויות של לימוד תורה של הרבה אנשים תמורת הלימוד תורה שלך... על כעין זה אומר דוד המלך "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" עדיף את התורת פיך, עדיף לזכות ללמוד ממש מלזכות בזכויות לימוד תורה של אחרים... הזכות הכי גדולה היא "לזכות ללמוד", ואמרו חז"ל "כי טוב יום בחצריך מאלף" (תהלים פד, יא), ובגמרא אחז"ל טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב ע"ג המזבח, (שבת ל, א - מכות י, ב).

לשאוף לגדול בתורה - אבל לא למעט במה שרכשנו

משה רבינו אמר להם לבני לוי המעט מכם כי הבדיל וכו' ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי איתך ובקשתם גם כהונה, הגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה אומר 'המעט מכם?! אילו היה בן תורה יודע להעריך כמה הוא גדול ההסתכלות שלו היתה שונה.

בן תורה צריך לדעת איזה מתנה הוא קיבל... המושג של שאיפות תפס מקום גדול בעולם הישיבות, ובדרך כלל הוא דבר טוב, וכך היה אומר הגאון ר' ברוך בער שמה שאמרו חז"ל "יש לו מנה רוצה מאתים" זה **בהכרח הולך על רוחניות**, כי בגשמיות הרי כבר ראה שהמנה זה כלום ולא שייך שמי שיש לו כלום ישאף לפעמיים כלום...

אולם ישנם כאלו שרוצים מאתים אך המנה לא נגרע בעיניהם, ולעומת זאת ישנם כאלו שמרוב הלהיטות למאתיים, המנה כבר לא שווה בעיניהם, ופה מגיע החורבן, משה רבינו אמר 'המעט מכם' ובקשתם גם כהונה, כלומר, אכן כן, תשאפו, זה דבר טוב, אבל אל נא תהיו ממעטים ומזלזלים במה שכן יש לכם, **בן תורה צריך לדעת אכן צריך לשאוף, אבל תיזהר שהשאיפה לא תקרה את - 'המודים אנחנו לפניך ששמת חלקינו מיושבי בית המדרש'.**

את התורה לא משנים ולא מוסיפים בה כלום!

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בספרו 'קול רם' מביא, שכת' בגמ' (סנהדרין קב, ב) שאחאב היה חוטא ומחטיא את הרבים, ואעפ"כ כשהדד בן בדת ביקש ממנו, כספיו וזהבך לי הוא וגו' ע"ז אמר לו, את אשר שלחת אעשה ובכ"ז הוא לא הסכים כאשר ביקש את מחמד עיניך, דהיינו את התורה, והדבר תמוה, הרי הוא היה עובר על דברי התורה, ומדוע סיכן עצמו וכ"כ שמר עליה, אלא שגם הוא, על אף רשעותו הבין, שגם אם הוא לא מקיים את התורה כי הוא לא עומד בניסיון, את

עם יראת שמים". [שאלו את מרן ראש הישיבה האם להעדיף ישיבה עם ירא'ש ופחות בתורה, או תורה בלי ירא'ש, היה אומר א"א לקחת את העוה"ז, ותורה בלי ירא'ש זה תורה בלי מידות טובות ולא כך דרכה של תורה... 'תורה בלי יראת שמים זה לא תורה'].

הבן תורה ניכר על פניו

הג"ר אליהו לופיאן זצ"ל היה אומר כך, כתוב 'ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה' (שמות לה, כ) וכי אנחנו לא יודעים שיצאו מלפני משה? ומה רצתה התורה ללמדנו באמרה 'מלפני משה' אלא הסביר שכיצאו ממש רבינו 'סי גיווען דערקענט' - זה היה ניכר! ראו שהם באו ממש רבינו, על בחור רואים שבא מדף גמרא, שבא מלימוד מעמיק, שבא מכזה היקף, מכזה ידע, משיעורים, רואים שיצא מהישיבה.

שולחן גדול משולחנם

כאמור התורה אוהבת את מי שאוהב אותה, ונכסף ומתגעגע אליו וזה המצב שלנו בימים אלו, ואיך מגיעים לכך? מרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א הביא בשם מרן החזו"א שההרגשה של כל בן תורה צריכה להיות "ששולחן גדול משולחנם וכתר גדול מכתרם ואל תתאוה לשולחן מלכים", וכמו שראו פעם את מרן הח"ח שר בחדרו את השיר 'ברוך אלוקינו' ודפק על השולחן בשמחה גדולה על אשר שזה חלקינו, וכן מבואר בגמ' בברכות ר' נחוויה בן הקנה היה מתפלל בכניסתו וביציאתו, א"ל מה מקום לתפילה זו, א"ל בכניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי, וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי, וכ"ז לשם מה וכי למה לנו להודות על ששם חלקינו מיושבי בית המדרש וכי לא סגי בכך שאנו יושבים ללמוד? אלא **שכך צריכה להיות באמת ההרגשה של כל בן תורה: "שולחן גדול משולחנם" תשמח בחלקיך, בן תורה הוא הכי קרוב לבורא העולם.**

הייתי פעם עם רבי אורי זוהר שליט"א אצל גביר ודיברנו אליו שיתרום לצורך בני ישיבות ובעלי תשובה והסביר לו עד כמה שזה ביזנס טוב ומצוות שמורה לנצח. הגביר לא זכה להבין... וכשיצאנו ביקש ממנו ברכה וברכו רבי אורי "שיהיה לך שכל ולא תהיה טיפש... ותבין מה זה ביזנעס טוב באמת".

וכך גם אמר מרן רה"י זיע"א התבוננות נפלאה במעשה הידוע עם המהר"ם מרטנבורג כאשר נקלע לבית האסורים והיה גביר שרצה לפדותו משם, המהר"ם נגלה לאותו גביר בחלום ושאלו האם ירצה למות מיד ולהיות עמו במחיצתו בגן עדן או שכל דורותיך יהיו דורות של עושר, הגביר בחר בחלק הראשון - אמר מרן רה"י ראו הרי אותו גביר לא נהיה עני ואביון בגלל שרצה לתת כסף לפדותו, ובמעשה כל כך קטן זכה ל"עימי במחיצתי" ולא סתם אלא במחיצת המהר"ם מרטנבורג שהיה מגדולי הראשונים.

תורה תחילתה מקח וסופה מתנה

כתוב 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו' שאל הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל (בהקדמה לספרו נחל יצחק) לקח - זה מקח וממכר, נתתי - זה מתנה, וא"כ באיזה מצב קיבלנו את התורה במקח או במתנה, וביאר ע"ז שהקב"ה נתן לנו את התורה בעין יפה וכלל בה גם את המעלות של מכר וגם את המעלות שיש במתנה.

אך יסוד גדול לתרץ בזה אמר דודי הגאון רבי אליהו משקובסקי זצ"ל (רה"י בכפר חסידים) בין מקח למתנה ישנו הבדל, על מקח צריך לשלם, מה שאין כן במתנה שהיא בחינם, **אדם שניגש לתורה צריך לגשת אליה בתורת מקח, מתחילה צריך הוא לשלם ולעמול בעמל התורה ובמ"ח קנייניה, וכשהוא הולך לשלם הוא מקבל מתנות.**

הניסיונות הם סולם לעלות ולהתעלות

יש שמרגישים שלהם יש נסיונות מיוחדים שלאחרים אין אותם ובכך הם מתמרמרים ואין שמחים במתנת חלקם, אכן אדרבא, זה בא לרומם אותך, ע"י זה אתה נהיה 'גדול', כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו - דווקא ע"י שיצרו גדול ממנו הוא זוכה להיות 'גדול מחבירו'. ובסלבודקא

התורה לא משנים! והרי בשביל מה הודד בן בדד רצה את זה, כדי לשנות קצת כפי הבנתו, ואין לעשות 'ספר תורה מזויף', ולכן חייבים למסור נפש ע"ז עד הסוף, וכמו שכת' בשו"ע (תקפ, ב), שבימי תלמי המלך תרגמו את התורה ליוונית, והיה שלושה ימים חושך בעולם, והוא הרי עשה רק כמה שינויים, והטעם כי התורה א"א לעשות בה שינויים ולזייפה, ואפילו מלוא הנימה, וכדאמר בירושלמי (סנהדרין יג, א), שלמה ואלף כיוצ"ב בטליו, ודבר ממך אינו בטל, אם ה' הוא האלוקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו, לא ביחד.

תורה מונחת לכל - מפני נחיצותה!

בשלושה דברים ניתנה התורה באש במים ובמדבר - הדרשנים נוהגים לומר **באש** ריתחא דאורייתא, **במים** - בענוהו, **ובמדבר** - הפקר, מפקיר עצמו.

בילקוט שמעוני (תרפ"ד) כתוב שם הבחנה חדשה, בשלושה דברים אלו לומר לך מה אלו חינום לעולם אף התורה חינום לעולם שנאמר הוי כל צמא לכו למים.

דהיינו כל דבר שהוא נצרך ככל שהוא יותר נצרך הוא עולה פחות ויש אותו בכמות גדולה יותר, וכפי שכתב החוה"ל אור זה הדבר הכי נצרך ולכן יש ממנו כ"כ הרבה וזה לא עולה כסף, כך גם מים לפי הצורך, וכן לחם, עד שמגיעים לכסף זהב יהלומים שהם פחות נצרכים, וישנם פחות ומחירים הון עתק...

תורה נמשלה לאלו שהם חינום כלומר שמכיוון והדבר הוא כ"כ נצרך הוא כמו מים אש ומדבר, כך כמות הצורך בו גדולה ובחינם ... ולא סתם תורה אלא 'כתר' תורה מונח לכל, כל מי שרק ירצה יוכל לבא וליטול את השפיץ של התורה - בחינם! רק צריך לשבת וללמוד וכך לגדול!

כל דבר נמצא בתורה הקדו'

אחד מהנפ"מ בין יהודי לגוי הוא, שהיהודי רואה את הבריאה דרך משקפיים של תורה, והגוי רואה את התורה דרך משקפיים של בריאה.

ושמעתי מהגרא"י קוק שליט"א ר"י מאור התלמוד ברחובות, שפ"א היו כמה ת"ח שישבו אצל מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ואמר להם כשיש שאלה שיש לכ"א בחיים, כגון אם לעשות שידוך זה או לעשות עסקה מסוימת על הכל יש תשובה בתורה. ואחד מהת"ח ביאר דבריו שמי שלומד תורה יש לו דעת-תורה, ועפ"ז יכול לענות.

הרב שך דפק על השולחן ואמר לא לזה נתכוונתי, אלא שבתורה עצמה כתוב התשובה לכל, אבל לא אמרתי שפ"א יכול לקרוא ולהבין לזה צריך להיות ת"ח בעמל בתורה ויודע ללמוד.

ההבדל בין בני תורה לשאינם.

סיפרו על מרן רה"י זיע"א שפעם מחמת חולשתו שכב במיטתו ובאמצע הגיע עשיר גדול, הרה"י בקרירות ובאדישות שוכב על מיטתו, נתן לו ברכה וזהו, אחר דקות ספורות נכנס נכדו ואמר לו הראש הישיבה יש ישיבה ספרדית מהדרום **שלוש עשרה בחורים, בני שלוש עשרה.** שרוצים להיכנס לראש הישיבה, מיד קפץ מרן ממיטתו וביקש שיביאו לוואת חליפתו, והוא נעמד וקיבלם בסבר פנים יפות והתיישב ושאלם שאלות, הג"ר יצחק שרייבר שליט"א שנכח במקום יחד עם אותו עשיר והוא דאג לכבודו ניגש ושאל את ראש הישיבה **כל החיים ראש הישיבה נזהר שלא לפגוע בשום אדם** וכעת יש פגיעה חמורה? הראש הישיבה לא הבין במי פגע? לכשנענה שהגביר נמצא עדיין בבית, אמר למה הוא נעלב, וכי הוא אינו מבין את ההבדל, הוא בסה"כ גביר הם בני תורה!

לא לשנות צורת בן תורה

מרן ראש הישיבה תמיד צעק, השטן מנסה לשנות את דמותו של בן תורה, ומחדיר שאפשר גם עוה"ז וגם עולם הבא. והיציאה"ר אומר שמח בחור בימי ילדותך. אך אין כזה דבר "ואם ה' הוא האלוף" לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו" כי כך היא דרכה של תורה, ואינה משתנית, ותורה זה

אמרו ש'נסיון' הוא לשון 'נס להתנסות' - ע"י הנסיון גדלים ומתורמים, וכל כלל ישראל בא רק מכח העשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו, וכדברי המדר"ר (לך לך פרשה ל"ט ס"ג) שהקב"ה אמר לאברהם עמוד בנסיון, ומביא ע"ז הקרא "אם חומה היא" - אם יהיה כחומה שלא זזה ממקומה, "נבנה עליה טירת כסף" - כלל ישראל יצא ממנו, אך "אם דלת היא" - שנפתחת ונסגרת ואינה עומדת על מקומה, "נצור עליה לוח ארז" - אין הקב"ה משגיח בו. כל מה שבונה את העוה"ב זה העולם הזה ונסיבותיו, כל מה שמגדל את העבד ה' זה בכך שבכל מצב הוא עושה את רצונו של הקב"ה, וכמו האבות שבעשיית רצון ה' והעמידה בנסיונות הם זכו ל"אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב", כמה שקשה ליהודי הקב"ה מגדלו.

וכך רואים גם בדורות שלנו מרן הגראמ"מ שך זצ"ל שידוע שבצעירותו היה לו נסיונות גדולים וקשיים עצומים הוא זכה להרים את קרנם של הבני תורה ולהתוות את דרכם, וכן מרן רה"י זיע"א אמר פעם שהסיבה לכך שהוא זכה לאריכות ימים זה בגלל הקשיים שהיו לו, אם יש לאדם קושי הוא צריך לנצל זאת, זה סולם שאפשר לעלות ולהתעלות על ידו, וכאשר אדם מנצל הזדמנויות אלו הוא זוכה להגיע למעלות ודרגות מיוחדות. כמו שרואים בחז"ל למה היו אמותינו עקרות לפי שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים, והביאור הוא שבשביל לזכות ל"אבות" צריך תפילות דמעות ועמל, מזה יצאו האבות.

ר' ירוחם אומר על הפסוק "ותקל גבירתה בעיניה" ובחז"ל כת' שהגר אמרה לאברהם ששרה 'מראה עצמה כאילו היא צדקת ואינה צדקת שלא זכתה להריון כל השנים הללו ואני נתעברתי מביאה ראשונה' (רש"י שם) היא זלזלה בשרה ובגדלותה כיון שלא היה לה עדין ילדים, אך את זה לא הבינה שלא כך הם הדברים, לזכות לבן שיעמיד את כלל ישראל צריך זכויות ותפילות, זה לא בא בקלות, ורק 'שמעאל' - פרא אדם - אפשר לזכות בקלות ובלי להתייע עליו. וכמו שרואים ג"כ אצל שמואל הנביא, שכת' בגמ' (ברכות לא, ב) שעלי הכהן רצה לחייב את שמואל מיתה ע"ז שהורה הלכה בפני רבו, ואמר לחנה שהוא יתן לה בן יותר טוב משמואל ואמרה לו חנה "אל הנער הזה התפללתי" - זה ילד של תפילות וע"ז היא לא מוותרת, [מרן הגרי"ש זצ"ל אומר שעלי רצה להרוג את שמואל אפי' שעדין הוא היה ילד, מפני שילד שכבר בצעירותו הוא מורה הלכה בפני רבו הוא עתיד לגדול כסבו - קורח שחלק על משה, וע"ז אמרה לו חנה אל הנער הזה התפללתי - מילד של תפילות לא יכול לצאת קרח...] מה שמגיע ע"י מאמץ ועמל, זה משהו מיוחד שאין כמוהו.

וכן הראני הרה"ג ר' שלום שוורצר שליט"א ושמעתי זאת מהמשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל את דברי חז"ל ב'מדרש הנעלם' (פר' תולדות) שבשעה שהתבטל היצ"ר של ע"ז אמר א' לחבירו שצריך לבטל גם את היצ"ר של העריות, "אמר לו חס ושלום דאל"כ חדוותא דשמעתתא מנלן" (ודלא כגמ' ביומא שביטלוהו כשלא מצאו ביצה של תרנגולת והחזירוהו) החדוותא דשמעתתא מגיעה רק בגלל שיש נסיונות, רק בגלל שיש יצ"ר, כל ההתעלות והגדילה שלנו זה על ידי העמל והיגיעה.

לכל אחד יש לו את שנות השבע ושנות הרעב

וזו היא המידה בבן ישיבה, אשר בתחילה יש לו שבע שני שובע בשנותיו בישיבה, שאין לו שום טרדה ושום מפריע והכל מוכן לו לאלתר, האוכל, והשינה, ויכול להגות בתורה יומם ולילה ללא הפסק, וללמוד ולהעמיק חקר ולהספיק כמה שיותר, אך יש כאלו שמרוב **שעות השובע הם מזלזלים בהם, והרבה שעות הולכות לבטלה**, אבל האמת שכל בר דעת - 'חכם' הרואה את הנולד, יודע ומבין שבדרך כלל לאחר החתונה ריחיים על צווארו, ועול הבית מוטל עליו, ולפתע פשוט חסר לו זמן, ולא יודע כי אם היה מנצל את שבע שנות השובע בטרם יגיעו שנות הרעב, קודם כל היה זוכה 'בעזר כנגדו' - שיהיה מין במינו ויתאפשר לו ללמוד עוד ועוד ויתקבל לכולל של בני עליה, וכבר היה מונח בכיסו נשים נזיקין עם ההבנה והלומדעס', ואז בנקל יוכל להיות רק 'מוסיף והולך'. וגם בתקופה שלאחריה יש בה משום 'שנות השובע' של בן שלושים לכה, שעדיין הוא במלא כוחו ומרצו, ולפתע קופצת עליו זקנה שכלל לא התכונן לה, והיא לשנות הרעב' שנחלש כוחו, וכמו שידוע שהזקנה היא 'מום קבוע' שרק מתחזק והולך מיום ליום, ומה שפעם היה עושה בנקל היום קשה עליו המלאכה, וכמו שהאריכו בזה חז"ל (שבת קנא, ב - קנב, א), והרבה פעמים שנצרכים לעזר הבריות וגם פה כידוע שאם ננצל השנים, הרי - 'בקרית ת"ח' - כל כמה שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם' והרבה חפצים בקרבתם, וזכות להם להיות משמשי האדם השלם, והבית ממשיך לתפקד, והכל הכל כאין וכאפס

מול הנצח שמי שלא טרח בע"ש - מה יאכל בשבת, ומי שלא הכין וניצל את שנות חייו שהם 'שנות שובע' שאפשר למלאם בתורה ומצוות, ולרכוש בזה מה שילוהו כל חיי הנצח באושר ושמחה, ומי שלא ניצל את זה, הרי הם 'שנות רעב' וכדאחז"ל כיון שנפטר אדם מן העולם נעשה חפשי מן המצוות, וגם אם ירצה ליתן כל הון כספו וחילו לא יעילוהו במאום "ונפשו עליו תאבל".

ומכאן הקריאה לכל בר דעת לנצל את 'שנות השובע', כי העודף העכשווי הוא הפ'קוח נפש' של העתיד, ומי שעניו בראשו ומח בקדקדו יחיש לנצל שנים יפות אלו, **שעיקר השנים הכי יפות בחיים הם השנים שנמצאים בישיבה**, ולכו שאלו כל בר בי רב, ותדעו כי כן הוא, וכמה וכמה אוכלים נפשם מתוגה שמרגישים לפתע כי המירו הבכורה בניד עדשים, ומשלמים ע"ז מחיר יקר, רק כי לא חשבו קודם ולא הכינו עצמם...

תורה מרחבת לבו של אדם

האור החיים אומר עה"פ בפרשת וארא ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה 'אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם' עם דף גמרא, עם מתיקות של תורה ועם שמחת התורה אין קוצר רוח, ואפילו אם יש עבודה קשה, זה הכלים להתמודד בקשיים - תורה המרחיבה לבו של אדם.

הצלחה בתורה היא רק עם התמדה ועמל

הדרך האמיתית שלימדו אותנו איך להצליח זה רק עם התמדה, לא לחפש את כל הרעיונות שצצים היום 'רוצים להספיק ללמוד את כל הש"ס בלילה אחד ועוד רוצים להספיק לישון בלילה הזה', אין כזה דבר, תורה זה רק עם עמל ורק עם מסירות ויגיעה, וצריך לחזור הרבה על מה שלומדים, והעיקר לעשות שטייגן הלאה והלאה.

הג"ר אריה שכטר זצ"ל סיפר סיפור מאוד מעניין שקרה עימו ומרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א, היה זה לפני הרבה שנים כאשר עדיין מרן שה"ת לא התפרסם כבימינו, הכירו אותו כאברך שידוע את הש"ס וכאברך היושב ולומד בהתמדה, כולם ידעו עליו שהוא גאון עולם ושהוא גדול הדור הבא, אבל עדיין אביו מרן הסטייפלער זצוק"ל היה חי'ולכן עדיין לא התפרסם), מרן היה גר בדירה קטנה של שני חדרים עם כל ילדיו, ובאותו חדר שהוא יושב ולמד גם ישנו שם הילדים, ולשם הגיע מידי יום החברותא הקבוע, מספר הגר"א שכטר, הייתה לי תוכנית מעניינת לבנות דירה ברחוב רשב"ם ולהביא למרן דירה נורמלית בת שלוש חדרים כדי שיוכלו לחיות ברווח, אז באתי בהתלהבות לרבנית קנייבסקי ע"ה וסיפרתי לה את פרטי התוכנית, אמרה לי הרבנית לא, אני לא רוצה, ונימקה את עצמה: תראה הבנינים הישנים הם גבוהים מאד ויש שם לר' חיים הרבה אויר לנשום, בבנינים החדשים אני לא יודעת אם יהיה לו את אותו אויר לנשום וממילא לימודו יופרע - היא דחתה אותי בקש, ולא נשברתי, הלכתי לאמו של מרן (אשת מרן הסטייפלער זצוק"ל) וחשבתי שהיא לא תדחה אותי אך הופתעתי, הרבנית אמרה לי כך: 'היום כולם הרי יודעים שחיים יושב ולומד, והם רואים שגם בדירה עם שני חדרים והרבה ילדים גם אפשר ללמוד ולהיות ת"ח, וכולם יודעים שכדאי להשקיע ולחיות בצמצום כדי לצאת ר' חיים קנייבסקי, ובזה אני עונה לכל הטענות של האברכים מכולל חזו"א וכי זה לא שווה?! תורה זה בעמל ויגיעה בתורה צריך להשקיע!'

עם עמל בתורה אפשר להצליח

בכדי להצליח בתורה אי אפשר בלי עמל, כל הצלחה בתורה תלויה בעמל, בלי עמל אי אפשר להשיג שום דבר, יגיעת ומצאת - תאמין!...

'ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה', בצלאל היה אז נער בגיל שלש עשרה (סנהדרין סט, ב) ובגיל כ"כ קטן הוא כבר יודע אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, וביארו חז"ל שבצלאל זכה לכל זה בזכות חור אבי אביו שמסר נפשו, וברש"י על פרשה כתב שגם היה בנה של מרים שמסרה נפשה, עם כאלו זכויות אנחנו עוד יכולים להבין איך הוא הגיע לכאלו דרגות 'ואמלא אותו רוח חכמה'.

(מסופר על הג"ר משה שטרנבוך שליט"א שבבחרותו הקשיב לשיעור של הגאון מטשעבין ושאל שם שאלה קשה, ור' משה ענה לו תשובה נפלאה, כשיסיים את דרשתו א"ל הטשיבינר רב זה לא שטיקל שלך!)

הרב שטרנבוך נבהל - הרי לא לקחתי את זה משום מקום זה שלי...!
אך הסביר לו הרב: הרי בחור בגילך - לא יכול לחדש כאלה חידושים!

בהכרח שזה בזכות הדמעות של אמא שלך או סבתא שלך! זה לא שלך...)

אלא שבהמשך הפסוקים "ועמו אהליאב בן אחיסמך למטה דן" ובהליאב לא מצאנו שום יחוס מיוחד שיביא אותו לכאלו זכויות, ואדרבא, רש"י אומר - פחות שבשבטים היה, ובכ"ז לא ניכר שוע לפני דל (רש"י) - לא הכירו הבדל בין בצלאל לאהליאב, איפה פתאום נעלם היחוס של בצלאל? איך אהליאב באותה דרגה כאחד שהיחוס שלו מחייב.

אלא הפשט הוא, אהליאב עשה את עבודתו במשכן בעמל! וע"י עמל מגיעים גם לדרגה של אותו אחד שיש לו זכות אבות ולדרגות גבוהות מאד. עם עמל שוברים את הכל.

תורה בלי עמל יש לדון אם נחשב לביטול תורה!

כל כך הפליגו בכח העמל עד שמרן רה"י זיע"א דן האם כשאדם לא עמל הגם שהוא לומד האם זה נחשב לביטול תורה. וידוע מהגר"ח בריסקער זצ"ל, שתורה בלי עמל זה ביטול תורה! כי אם לא עולים בהכרח שיורדים,

ובעצם ללמוד תורה בלי עמל יש לדון אם זה בכלל נחשב ללמוד אלא שזה בלי עמל, או שזה כלל לא נחשב ללמוד (ומ"מ מקום ודאי גם פטופטי טוב, וכ"ש ללמוד בצורה זו).

וכבר הוכיחו זאת הגר"מ פינשטיין זצ"ל והגר"ח שמואליץ זצ"ל מהא דכתב רש"י בפרשת בחוקותי עה"פ 'ואם לא תשמעו לי' - להיות עמלים בתורה, ומוסיף ע"ז רש"י שיש בכך שבע עבירות, הראשונה גוררת את השניה עד השביעית ואלו הן, לא למד, לא עשה, וכו'. והלא מדובר שהאדם כן למד אלא שחסר לו בעמל (וכפי שכתב רש"י) ובכ"ז כותב ע"ז רש"י שזה נקרא שהוא לא למד! רואים מכאן - שללמוד בלא עמל לא נחשב בכלל ללמוד! ועכ"פ ודאי שהוא ביטול תורה באיכות.

העמל ומוסר נפשו לתורה - אשריו, ובכך יזכה

בגמרא כתוב (ברכות ז, א) 'רבי יוחנן כד הווי מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למוות וסוף בהמה לשחיטה אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו.'

כך פירש מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל את הגמ' רבי יוחנן כשסיים ספרא דאיוב - כשסיים את ספר איוב שלו עצמו, את מסכת חיי לומדי הסבל, שהרי ר' יוחנן נולד יתום מעברתו, מת אביו, ילדתו, מתה אמו! (קידושין לא, ב), והוא קבר עשרה בנינים (ברכות ה, ב), ואת כל כספו מסר עבור התורה (שמו"ר מז, ה) עד שנשאר אביון דחוק הנאלץ לצאת ולעשות עיסקאות כמובא בגמ' בתענית (כא, א), והוא, כיצד הוא מסיים את החיים האלו, מה הוא קורא אחרים - 'אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו'. המסכן מיהו? - האדם שאינו לומד, זה שמטייל אוכל ושותה ונהנה וטעם גמרא אין לו. המאושר זה אני - מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו.

ומה השיב רבי יוחנן לאותו תלמיד שאמר לו 'לא הנחת לזקנותך כלום', האם בדברי מוסר ענהו? - לא! אלא 'וכי קלה היא בעיניך שמכרתי דבר שנקנה לו ימים וקניתי דבר שנקנה למ' יום' (ילקו"ש משפטים שס"ג) - האם אינך מבין עד כמה טובה היא עסקא זו וכמה יש לשמוח בה, נצייר דוגמא אדם שקנה את מגדלי התאומים בארה"ב במיליון דולר הרי כולם היו ששים ושמחים איתו שהרי אין כלל יחס בין המחיר לתמורה, 'וכי קלה בעיניך?!' האינך רואה את האשריך האמיתי שאין אותו בשום דבר אחר בעולם?! כמה שאשקיע למען התורה זה עדיין לא השקעה של כל שוויה כי ערכה לא יסולא בפז... ורק ע"י השקעה זו אפשר לזכות, וכמו שכתוב במשנה באבות (ו, ד) 'כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן, אם אתה עושה כן אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב', (ידוע מה שביארו שאת האושר הזה אי אפשר להסביר ולבאר, אלא 'אם אתה עושה כן', רק אז שייך להבין!).

עלינו להבין, בדברי רש"י 'אם לא ראית בי כך לא מצאת בי כך' ישנה נקודה נוספת, לגבי מידת הבטחון אמר מרן החזו"א - שאין זה גדלות

לדבר על בטחון כשהאדם על הצד הטוב, משום שהאדם נמדד דווקא בזמני הקושי - מה אז הוא מדבר ואילו זמירות נשמעות מפיו במצב כזה. וכע"ז בענייננו בעמל התורה לא די לאהוב רק את הזמנים בהם הכל הולך כשורה, אלא הבחינה האמיתית היא כמה מוכן האדם להקריב עבור התורה גם כאשר קשה לו.

זאת ראינו - ר' יוחנן שמסר כה הרבה עבור תורה זכה, רש"י שהיה בצער מערה והקריב כל כך עבור התורה - זכה, ומשאוהו בכך מצאו בו כך!

הפת במלח והמים במשורה כל זה מבחן מה הנך נותן בשביל התורה, כמה אתה מוכן להקריב ועד כמה אתה גדול באהבת תורה, כי הגדול באהבת תורה הוא הוא הזוכה!

חוק התורה הוא רק ע"י עמל!

בתחילת פרשת בחוקותי כתוב, 'אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו' ופירש"י בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, שאל ע"ז מרן רה"י זיע"א, הרי חוק הוא דבר בלי שום טעם והבנה, [וכפרשת פרה אדומה] ומדוע אם כן נאמר 'בחוקותי' על התורה הרי התורה היא דבר מובן ומוסבר והוא לא חוק.

אלא ביאר הרה"י, חוק זה, אינו אלא מלשון 'חוקות שמים וארץ לא שמת' - הבריאה זה חוק, אף אחד לא שואל מדוע השמש מתחילה במזרח ושוקעת במערב ומדוע הים הוא בצד מערב ולא בצד מזרח שהרי כך הוא העולם וכך היא הבריאה, כן הוא הדבר בתורה, תורה היא עם עמל, כי כך נבראה התורה - זה חוק התורה, **אדם לא יוכל להצליח בתורה בלי עמל, כי כך היא דרכה של התורה ועמל התורה**, הוא לא רק כאשר מבינים שצריכים עמל, שבלא העמל לא יבין התורה, אלא הוא בכל מצב אפי' כאשר הוא יכול ללמוד בלא עמל הדרך הוא דווקא בעמל כי אין תורה בלא עמל.

וכמו שמוכח מהגמ' (מנחות ז, א) אבימי, מסכתא איתקרא איתיקר ליה, ואתא קמיה דרב חסדא לאדכורי גמריה, ושואלת הגמ' ולישלח ליה וליתי לגביה, שהרי היה תלמידו של אבימי? ומתוצאת הגמ', סבר הכי מסתייעא מילתא טפי - משום 'יגעת ומצאת תאמין', הרי לנו שעמל התורה אינו רק כשמוכרחים לכך שהרי ר"ח יכל בלי לקרוא לו אלא שזהו החוק, שתורה באה עם עמל!

סיפר הג"ר זאב וילנסקי זצ"ל על ראש ישיבת 'כנסת יצחק' בקמניץ מרן הגאון ר' ברוך בער, שפעם נשאל שאלה ומיד ענה תירוץ נהדר, ומיד לאחר מכן התעורר, האם כך לומדים תורה?! בלא עמל?! ומיד אח"כ הוא התחיל להיכנס עוד פעם לשאלה, הוא התחיל להזיע. עם כל ה'קוועטשן' של מרן בעל ה"ברכת שמואל". עד שהגיע לאותו תירוץ שאמר קודם, ורק אז שמח על שהבין את הסברא הנכונה **כי רק כך היא התורה, חוק התורה זה בעמל.**

לת"ח יש הגנה תמידית בזכות התורה ובזכות העמל

בהקדמה לספר 'כוכבי אור' להגר"י בלאזר זצ"ל מסופר שרבי איצ"ה בא בחלום לאחר פטירתו לרבי חיים ברלין ואמר לו אמנם לתלמידי חכמים יש הרבה מליצי יושר אבל חטא הלשון עולה על כולם, רואים שלת"ח יש הרבה מליצי יושר - יש לו הגנה תמידית מזכות התורה. זה מה שנתגלה לכלל ישראל בזמן מרדכי שתורה מגנא ומצלא וכדברי חז"ל שהיה רגיל להביאם מרן רה"י זיע"א שהמן אמר בא מעט עומר שלכם ודחה עשרת אלפים ככר כסף שלי.

אפי' המן הרגיש שהדבר שניצח אותו זה היה הכח של הלימוד תורה בעמל. התורה שהם למדו בזמן הזה בתוך כל הפחד והדאגה תחת הסכנה המרחפת על ראשם וכמבואר במדרש שם, דווקא היא זו שנצחה את המן.

(הלימוד בשעת הדחק זה לימוד נשגב ומיוחד, ומקובל שהתוספות הארוך ביותר בש"ס ומהקשים שבש"ס (בב"ק עז, א) נתחבר ע"י בעלי התוספות בזמן שהיו נתונים בהסגר יום לפני שהוציאו אותם להריגה בימי מסעי הצלב).

זה מה שכלל ישראל לפתע הרגישו בזמן מרדכי, שהתורה זה ידידות אמת וזה קשר תמידי, וכפי שרואים שבסוף ניצלו בזכות התורה.

הטוב שבתורה מלווה את האדם בכל עת ובכל מצב

הגמרא במגילה אומרת שבזמן אחשוורוש היהודים חזרו וקבלו את התורה מאהבה, והשב שמעתתא מבאר (בהקדמה) שבהתחלה בני קיבלו את התורה רק ע"י שכפה עליהם הר כגיגית משום שהם הסכימו לקבל רק את התורה שבכתב אך את התורה שבע"פ הם לא הסכימו לקבל על עצמם משום שיש בה קשיים וצריך יותר להתאמץ בהבנתה (וכמבואר בתנחומא פר' נח) והם לא ידעו למה אפשר לזכות בסוף - ודווקא ע"י המסירות נפש, ובשביל זה היה צריך לכפות עליהם הר כגיגית.

כל תוספת בלימוד התורה מרוממת את הבריאה כולה

שמעתי פעם ממרן פוסק הדור הגאון ר' ניסים קרליץ (שליט"א) זצ"ל, בגמ' בתענית מבואר שלא היו ימים טובים לישראל כיום ט"ו באב ואחד מהפסטים בגמ' משום שהפסיקו לכרות עצים לעצי המערכה, ומבארים הראשונים שממילא יכלו לחזור וללמוד. נתבונן אמר ר' ניסים, הרי כמה אנשים כבר היו צריכים לעצי המערכה מאה מאתים אולי קצת יותר, נו האם בשביל זה כל כלל ישראל שמחים ולא היו ימים טובים כט"ו באב, וביותר גם אם נאמר שכלל ישראל שמחים בכך עדיין מה בנות ישראל שייכות בכלל לעסק הזה כמבואר בגמ' שם שהיו יוצאות עם וחולות בכרמים וכו'.

אלא הסביר ר' ניסים, הערך של תורה בעולם זה משנה את העולם! וכאשר נוספו מאתים או קצת יותר לומדים בבתי המדרשות נוצר השפעה אחרת על הבריאה והעולם כבר לא אותו עולם! לכן בט"ו באב השמחה היא לכל העולם, הרי לנו שהעולם כולו סובב ונע סביב התורה, וכך חיו פעם כשהבינו מהו הערך של תורה.

ההתעלות ברוחניות הוא גם ע"י המעטת הגשמיות

וכאשר נתבונן היטב נראה כי הקשר החזק שלנו לעולם הגשמי הוא זה שמרחיק אותנו מהעולם הרוחני, כמו שהיה אומר דודי, הגאון ר' אליהו מישקובסקי זצ"ל צריך שיהיה "משיב הרוח ומוריד הגשם" כל כמה שאדם יותר קשור לגשמיות, הרוחניות לא יכולה לעלות למעלה, כי זה אחד תלוי בשני. אדם הוא גם מלשון אדמה לעליון, וגם מלשון וייצר ה'... אדם מהאדמה, כל אחד מושך לכיוון שלו, **אם אדם רוצה שיהיה משיב הרוח מלמעלה צריך שיהיה מוריד בגשם.**

מסופר על הג"ר יצחק שינקר זצ"ל (מתל אביב) שכאשר היה גר בעיר יפו בדירת חדר וחצי עם הרבה ילדים בבית, בא פעם אחד ממכריו ואמר לו זה פיקוח נפש לגור ככה, וחייבים לעזור לכם, אמר לו הרב שינקר לא חסר לי כלום, הוא התחיל להתווכח איתו על מצבו החמור, קם הרב שינקר והביא לו תרופה כנגד מחלות לב שנמצא אצלו בבית, הלה לא הבין למה הוא נתן לו את זה, הרי הוא לא חולה לב. אמר לו הרב שינקר, באותה מידה שאצלך הדבר הזה לא חסר לך, כך אצלי, - בחדר וחצי עם הרבה ילדים לא חסר כלום!, ופעם שאלו את אשתו איך הם באמת מסתדרים במצב כזה, יצאה לרחוב והראתה להם מלונה של כלבים, אמרה 'אני מעדיפה לישון במלונה העיקר שיצחק לא יופרע בלימוד'. ואם כך זה הגשמיות ממילא השאיפות ברוחניות הם גדולות יותר וכך גם מרגישים יותר את מתיקות התורה, ושמעתי שהרב שינקר היה מזמר לילדים בת"ת תורת אמת 'א לעפלע זופ מיט רבינו תם...' (כפית מרק עם רבינו תם...) - **וכשמגיעים לשיא של שאיפות רוחניות, גם בשעת הכפית מרק הראש נמצא עם הטעם ברבינו תם! כי בזה יש לו את כל הטעם הטוב!**

וכזאת מסופר על מרן הרב מבריסק זצ"ל ששמע מהגאון רבי ברוך בער זצ"ל שאמר פעם על מקום מסוים שיש שם אויר טוב, ומשהתפלל הגרי"ז על הדברים שאל מאיפה למר, שכידוע היה מופקע מהעולם הזה, א"ל ר' ברוך בער כשהגעתי לפה חידשתי עוד כמה 'שטיקלעך תורה' וזה סימן שהאויר פה הוא טוב.מי שמחובר לתורה כל הדברים אצלו מסתובבים סביב התורה.

דברי תורה הם ממש ככלי זהב וככלי זכוכית

איתא בחז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) לא יערכנה זהב וזכוכית (איוב כח, יז) דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין לאבד ככלי זכוכית. העולם שואל, תורה זה זהב או זכוכית? 'אם זה זהב למה קל

לאבדם, ואם זה זכוכית למה קשה לקנותם, אלא ודאי שאי"ז לא זהב ולא זכוכית אלא דרך משל בעלמא הוא.

אמנם נתבונן יותר לעומק בביאור דברי חז"ל, שבאמת יש לתורה מהות כמו זהב שקשים לקנותם, וכן יש לתורה מהות כמו זכוכית שקל לאבדם.

הנה מה שאחז"ל קשים לקנות ככלי זהב, זה כפשוטו ממש, שהרי תורה שווה הרבה יותר מזהב וכמו שכתוב 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', ועוד כתוב 'יקרה היא מפנינים' ודרשו חז"ל (סוף הוריות) 'יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים'. [זכורני שנכנסתי פעם יחד עם מרן הגרי"י אידלשטיין זצ"ל למעונו של כ"ק האדמו"ר מסדיגורא זצ"ל וסיפר לנו שהגיע אליו יהלומן אחד וביקש ברכה שיעלה מחירם של היהלומים, א"ל האדמו"ר: אמנם כאן זו לא הכתובת, אני מברך אנשים ולא יהלומים... אך בכל זאת אני מסכים לברך את היהלומים ואבאר גם את הטעם לכך, דהנה בפסוק כתוב יקרה היא מפנינים, ומעתה אם מחיר היהלומים יהיה נמוך נמצא שאי"ז שבח גדול לתורה שהיא יותר יקרה מהם, ולכן אברך את היהלומים שמחירם יהיה גבוה, וכך יהיה זה שבח גדול לתורה שעל אף המחיר הגבוה של היהלומים, התורה יקרה יותר].

ולאיך גיאס - קל לאבדם ככלי זכוכית, זהו ג"כ מהותה של התורה, וכמ"ש 'התעיף עיניך בו ואיננו' (משלי כג, ה) זכורני מעת לומדי בישיבת חברון, ששאלו על ביאור דברי הגמ' (סוטה לה, א) לגבי דוד המלך ע"ה שקרא לדברי תורה זמירות, א"ל הקב"ה דברי תורה שכתוב בהן התעיף עיניך בו ואיננו, אתה קורא אותן זמירות, הריני מוכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, דכתיב ולבני קהת לא נתן וגו' בתנף ישאן, וצריך להבין איך קרה שדוד המלך שכח פסוק מפורש בתורה, והרי אף אחד מאיתנו לא ישכח איך קוראים לו, ובוודאי אצל דוד המלך היה הרבה יותר חשוב בעיניו פסוק בתורה מאשר שמו הפרטי, ואיך בכל זאת שכח פסוק. אלא ביארו, **דהטבע של ד"ת הוא שאינם יכולים להתקיים היכן שיש היסח הדעת, התעיף עיניך בו - ואיננו ומאחר שדוד קרא לד"ת זמירות יש בזה בלשוננו כמו קלילות, ונחשב כמו היסח הדעת מהתורה - אזי הטבע של התורה להסתלק, ולכן ד"ת קל לאבדם ככלי זכוכית, לפי שכל היסח הדעת הכי קטן כבר גורם שלא תתקיים אצלינו התורה.**

הזהירות מה'מקררים' בעבודת ה'

כשיוצאים מהבית מדרש - לפתח חטאת רובץ, היצה"ר אורב בכל פינה ובקלות ניתן להיכשל חלילה, להיפגש עם כל מיני דברים שלא נפגשים איתם במשך הזמן, אם זה מכשירים פסולים או אנשים קלי דעת. וכגון סוג החברים הנקראים 'פתוחים' (ומרן רה"י זיע"א היה קורא להם 'סתומים') אשר בקל דעתם הם מאלו שמקררים ומצננים ולא מאפשרים להתקדם בעבודת ד' ולהיות בן תורה אמיתי. **ומספיק בחור אחד כזה, או בחור שיש לו מכשיר טמא, או שמדבר דיבורים לא ראויים וכן אם נופשים בצורת נפש שאינה תואמת בן תורה, ועבודה שלימה של החיים יורדת - והאבדון נצח, וככלי זכוכית שבפעולה קטנה ובקצת חוסר הזהירות הם נאבדים.**

השפעת הרחוב משכחת את התורה

עוד נשאר לנו ללמוד מחנוכה יסוד נפלא, הרמב"ם באיגרת תימן כתב שהיוונים אסרו על היהודים לסגור את דלת ביתם למשך חמישים ושתים שנה - כדי שלא יקיימו מצוות, ובעצם זה הכוונה במילים 'להעבירם מחוקי רצונך'. והנה היוונים באו גם 'להשכיחם תורתך', וגם זה היה כלול במטרתם שלא יסגרו את הדלת, ושמעתי מהרה"ג ר' אברהם יוסף ליזרזרון שליט"א שהרי דלת זה הדבר החוצץ בין הרחוב לבית. ולבית יהודי אסור שיכנס שום דבר מרוח הרחוב, כי כל דבר קטן מהרחוב שנכנס גורע בירא"ש, וכך חשבו היוונים להשכיחם תורתך - ע"י שיכנס הרחוב לבית, עי"ז ישתנה הבית וכך התורה תשכח רח"ל. יראו רחוב, ישמעו רחוב, ולאט לאט הבית ישתנה לכיוון הזה, ויהיה חלק ממנו.

כשהגאון ר' אברהם קלמנוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר באמריקה, הגיע פעם אל מרן הגאון ר' חיים מבריסק וכשרצה להיכנס צעקו בני ביתו של ר' חיים שר' אברהם ממתין, ור' חיים אמר שיכנס, וכשחיכה מחוץ לדלת, שמע תזוזה של ארון גדול מעבר לדלת, וכעבור דקות פתח ר' חיים את דלת הבית, וכשנשאל לפרש תזוזת הארון הסביר ר' חיים - 'הרי אנחנו נמצאים ברוסיה והאוויר קר בירא"ש, וכדי שהאוויר לא

סוטה מושיב יחידים ביתה - איש יחיד, ואישה יחידה, מושיבם בבית אחד, זיווג זה שתיים שנהפכים לאחד, וזה בדיוק להיפך מקריעת ים סוף, זה בכלל לא אותו סוג קושי?

וביאר בזה הגר"מ זצ"ל אכן זיווג זה אולי דבר יותר קל בחלק של להפוך ב' לאחד, אבל ישנה מילה אחת קודם, 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו' יעזוב, הקושי הוא לא החיבור, הקושי הוא הלעזוב, לאדם קשה להתנתק ממה שהוא רגיל, לעזוב זה קושי, לשנות רגילות זה קושי, 'כל שינוי וסות תחילת חולי' בזה, וזה דומה לקריעת ים סוף, להתנתק ולהפוך מאחד לשניים, אח"כ זה כבר קל להתחבר אבל קודם כל יש את הקושי של הניתוק.

עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו (תדא"ר כו). עוד לפני שמתפללים על תורה יש שלב קודם, תתפלל לא להיות בעל תאוה, תתפלל להיות קדוש, 'קדושים תהיו' יש סדר א"א לדלג על שלבים, קודם כל תהיה בית קיבול, וכאדם המבקש שלם אך אין לו באר או בריכה ששם יתמלא הגשמים - הוא מאבד הכל! בית קיבול הכל הולך לאיבוד, קודם כל צריך להכין בית קיבול - להתנתק מהרגלים לא טובים וכך אפשר לזכות לקבל תורה. ואמנם הניתוק מהרגלים זה החלק הקשה אך ע"ז זוכים לתורה.

כדי לגדול בתורה צריך לנצל כל רגע

ו'יצחק בא מבית באר לחי' רואי' (בראשית כה, יא) הביא ע"ז רה"י הגאון הגדול ר' משה שמואל שפירא זצ"ל את דברי ר' אברהם בן הרמב"ם, שהיה זה מקום התבודדות של יצחק, מקום בו הוא היה מתפלל ולומד ועובד את ה', ושאל ע"ז ר' משה שמואל לשם מה התורה צריכה לספר לי מאיפה יצחק הגיע, ומה הענין בזה. נאלא העומק הטמון פה, התורה באה ללמד אותנו שכל מה שהיצחק יצא לקראת רבקה, זה היה בגלל שהוא חזר ממקום לימודו, יצחק כבר גמר את הלימודים והיה בדרך לבית, ואם כבר פגש ברבקה אז יצא לקראתה, אבל **ודאי שאם היה יצחק בדרך למקום לימודו, אפילו אם היה רואה את רבקה, לא היה יוצא לקראתה** - שתחכה עד שאני יסיים ללמוד, בשביל זה לא מבטלים את הזמן. כמה שצריכים אנו לייקר את הזמן ולא לבטלו גם לדברים חשובים!

מעשה מפורסם מספרים על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א שבפעם הראשונה שבאה הרבנית בת שבע ע"ה לבני ברק. אמרו לר' חיים שילך לקבל את פניה בתחנת האוטובוס בתל אביב, ר' חיים הלך עם גמרא קטנה, ובינתיים ישב ללמוד בתחנה. כעבור זמן באה הרבנית לבד, אמו נבהלה, לאיפה ר' חיים נעלם, אך הסטייפלער צחק מסתמא הוא לומד שם ושכח את עצמו, נסעו מהר ומצאו לומד, ובכלל לא אוחד מה הולך סביבו, כשלומדים - לומדים, 'מבאר לחי' ראי'...

שאלו את מרן הגאון ר' איסר זלמן זצ"ל למה היום לא יוצאים גדולי ישראל כמו אלו שיצאו מוואלז'ין, אמר ר' איסר זלמן - בוואלז'ין, המתמידים הבינונים היו יושבים ללמוד בין ארבע עשרה לשש עשרה שעות, וזה לא המתמידים הגדולים, למדו כל הזמן ולא יצאו לבית, למדו בשישי שבת - מה הפלא - הם יצאו גדולים.

כך גם ענה מרן פוסק הדור ר' ניסים קרליץ (שליט"א) זצ"ל כששאלו אותו - איך זה שפעם היו אנשים שיוזעים הלכה וגם יודעים ללמוד, והיום ישנם ראשי ישיבות וישנם רבנים, אך זה לא הולך ביחד, אמר ר' ניסים אל תחפשו תירוצים, הם למדו יותר, כשלומדים ומתמידים יותר מגיעים להכל, כן גם סיפר הגאון ר' משה שמואל שפירא זצ"ל שבמיר היו יושבים ללמוד עד רבע לאחד בלילה וכשנכבה האור היה זה סימן שעוד חמש דקות יש כיבוי אורות כללי, תוך חמש דקות כולם היו כבר במטות ולמחרת כולם היו נמצאים בתפילה, מרן הסטייפלער זיע"א הקיל עלינו, שתיים עשרה שעות לכל הפחות, אבל זה כבר פקוח נפש, ואבר אשר הנשמה תלויה בו.

ע"י דמעות זוכים לגדולי תורה

לאה אמנו, רכו עיניה מדמע, כמה בכתה, חששה שתעלה בגורלו של עשוי הרשע. למה לא אמר לה הקב"ה מנעי קולך מבכי כברחל? חז"ל אומרים שדווקא דמעות אלו שבאו מתוך קושי וחושך של השתוקקות לבית של תורה, הם אלו שהביאו לכך שהיו לה רוב שבטים, ובתוכם היה לה את הכהונה, לוייה, ומלכות, תורה וזבולון, ולכך נצרכת כל דמעה, כל תפילה. כל דמעה בונה, כל דמעה יוצרת!

ישפיע עלי, אני סוגר את הדלת ושם את הארון שיחצוץ מאווירה של רוסיה, וכך אני מחזיק מעמד ונשאר חזק בירא"ש. [שמעתי מהגרא"ד הוכבגר ששמע מבני משפחתו של הגרא"ק]. - **ר' חיים בריסקער הגדול' צריך ארון שיחצוץ חוץ מהדלת, כדי שהאוויר של הרחוב לא ישפיע עליו!...** הדלת חוצצת בין הרחוב לבית, ועלינו לדאוג שלא יכנס שום דבר מהרחוב, ושום רוח שאינה של תורה וירא"ש, כי אם זה נכנס ואפילו רק קצת זה כבר 'להשיחם תורתך'... **ובדור שלנו יש להיזהר אפי' כשהדלת סגורה, כ"ש וכ"ש שלא לפתוח את הדלת... ודי למבין.**

למדים מיעקב אבינו להיות מנותק מהרחוב לגמרי

מביא הגאון ר' לייב גורביץ בשם הגר"ח מוואלז'ין, שכל יהודי שעולה לארץ ישראל, זה בגלל שקול ה' דיבר אליו - אל נשמתו ואמר לו לך לך מארצך, וזה מה שכיון אותו לארץ ישראל. **כל בן תורה שמגיע ללמוד בישיבה, יש לו את הבת קול שאומרת לו, לך לך מארצך ומביתך, ותבוא ללמוד בישיבה, ובאותה בת קול נאמר ושכחי עמך ובית אביך - תעזוב ותנתק מהבית שלך ומכל עניי הרחוב, פשוט לשכוח מהכל.**

הגאון ר' ברוך וויסבקר שליט"א נוהג להסביר את דברי חז"ל שיעקב אבינו היה טמון בבית שם ועבר י"ד שנה, מה זה טמון? - מצאנו בתורה דין טמון לגבי מזיק, שטמון באש פטור, כגון ששרף שק מלא בכלים שא"א לראות כלל את הכלים מבחוץ אלא רק שק פשוט, טמון זה כשק המלא בכלים אך את הכלים לא ניתן לראות מבחוץ, **שיעקב אבינו היה טמון בבית שם ועבר, הפירוש הוא שאם מישהו היה נכנס לבית המדרש היה רואה בית מדרש גדול ריק מאדם, וכשנכנס יותר לעומק הוא יראה ערימת ספרים גדולה, אך עדיין אין אף אחד מסביב, וכשמגיע ליד הערימה פתאום הוא רואה רגלים מציצות - זה יעקב הטמון, - להיות טמון זה דורש ניתוק מוחלט מהרחוב ומכל דבר!**

בישיבת 'גרודנא' נודע פעם לר' שמעון שקופ שאחד הביא עיתון לישיבה, ר' שמעון נסער 'עיתון בישיבה?!' ואז ניגש ר' שמעון ואמר שיחה: כתוב שלבן אמר (בראשי. לא, ל) ליעקב 'כי נכסוף נכספתה לבית אביך למה גנבת את אלוה' ביאר ר' שמעון - לבן אמר ליעקב הרי אתה כל הזמן מדבר על מה שאני עובד פסלים, ואתה טוען לי תראה את אבא יצחק, תראה את סבא אברהם, צדיקים קדושים וטהורים, אם אתה באמת כל כך רואה בהם גדולה והפסלים כלום, למה אתה לוקח לי את הפסלים... סימן שאתה כן אוחד מהם... אמר ר' שמעון אנחנו כל הזמן מדברים באפסיות העוה"ז וכל מה שהולך ברחוב, ופתאום אנחנו מכניסים את הרחוב לישיבה... סימן שאנחנו כן אוחדים מכך וזה הרי ההיפך...

למה עלינו להכניס את כל הרחוב לבית המדרש, למה מביאים את כל הזוהמה והלכלוך הזה לתוך הישיבות. למה להכניס את כל כתבי הלבירים שבאים להסביר לך מי השפיע על הגדול - ואיך לא יראתם לדבר בעבדי במשה' וכי מישהו מהם יכול להסביר ולדבר בגדולי ישראל, ואת כל זה מכניסים לנו לתוך הבית מדרש.

כידוע שבמיר היה ר' ירוחם מפסיק את ההקפות באמצע, ואומר כמה דברי התעוררות ואח"כ כולם היו חוזרים לרקוד בהתלהבות, ובאחד הפעמים אמר ר' ירוחם, באחד מהפעמים שהפסיק ר' ירוחם את ההקפות בשמחת תורה בבית המדרש הגדול במיר עומדים אנו בפרשת וזאת הברכה, בה נאמר בשבט לוי 'האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרנו אמרתך ובריתך ינצורו', שבת לוי זכה לל כל מה שזכה רק בזכות זה שהניתוק שלהם היה גמור 'את אביו ואמו לא ראה ואת אחיו לא הכיר', וכמבואר ברמב"ם סוף שמיטין ויובלות. אמר ר' ירוחם איך בחור רוצה להצליח אם הוא נוסע פעם בשנה לבית, איך בחור יכול להיות שקוע בלימוד באמת, כשפעם בשנה הוא מתנתק מהישיבה, (זה אמנם בזמנים שהיו נשאים שנה, אנחנו עכ"פ לא יותר מפ"א בחודש ולא נהיה בגדר של קטן הצריך לאמו...)

הדרך לזכות לתורה הוא ע"י עזיבת ההרגלים המגונים

'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף' - שואל הגאון ר' משה סולובייציק זצ"ל הידמה?! - לכאורה זה שני דברים הפוכים, קריעת ים סוף, זה להפוך דבר אחד לשנים, וזיווג זה בדיוק הפוך, וכדברי הגמרא בריש

אמותינו היו עקרות - כדי שיפצרו בתפילה, שהקב"ה מתאוה לתפילתם, וכשבה רחל ליעקב בבקשה 'הבה לי בנים' מיד אמר לה 'התחת אלוקים אני' כי הקב"ה התאוה לתפילתה. זו היא הדמעה שתבנה את השבטים.

שרה הייתה נשואה לאברהם רבות בשנים, ופרי בטן אין, הגר רק נשאת - וכבר הרתה, ותגובתה? ותרא כי הרתה, ותקל גבירתה בעיניה. חשה כי היא צדקת מופלגת שהנה מיד יש לה ולד, ואילו על שרה הלעיזה שאינה צדקת כמו שנראית. הנה היא עקרה רבות בשנים, אך - אומר ר' ירוחם - הגר הגר, מה את לא מבינה? מה את משוה בין ישמעאל ליצחק? זכית בילד שיידו בכל, ויד כל בו, זכית בבן רובה קשת אם את רוצה תקבלי עוד כמה בנים כאלו... **לזכות לבן כמו יצחק? כמה תפילות צריך, כמה שנות דמע, בקשה, ותחנונים, ואז מקבלים בן כיצחק אבינו!**

לבני תורה יש גם עוה"ז - הם מאושרים!

אצל בן תורה, העוה"ז הוא רק דרך והכי תימצי להגיע לעוה"ב, כתוב בפרשה 'ויתרוצצו הבנים בקרבה' אומר הילקו"ש - היו חולקים בשביל העוה"ז והעוה"ב, עשיו לקח עוה"ז, ויעקב לקח עוה"ב, והנה כשחוזר יעקב מלבן עם כל הצאן והבקר, שואל עשיו, 'מי אלה לך' - סיכמנו שהעוה"ז שלי, ענה לו יעקב 'אשר חנן אלוקים את עבדך'. באותה שעה הרהר עשיו בליבו, עד היום הוא הבין שכדי לזכות לעוה"ב, צריך לותר לגמרי על העולם הזה, ובאותה שעה הרהר בליבו והבין שזה יכול גם ללכת ביחד, ואם אפשר עוה"ז ביחד עם עוה"ב זה שווה ולכן ביקש להתחלק שוב.

עשיו ראה את העוה"ז כדרך ליהנות, בכזה מצב גם אם הוא ילמד טוב זה לא שווה כלום - הוא לומד בשביל העוה"ז - בשביל ליהנות, אך יעקב בדיוק להיפך, כל מה שיעקב צריך עוה"ז, זה רק בכדי שהוא יוכל ללמוד.

לעשיו נודע שכדי להיות בן תורה לא צריך לאכול רק לחם עם בצל או איזה פיסת דג מלוח, אדרבא, לבני תורה לא חסר שום דבר, לבן תורה יש הכול בשפע - ואת זה הוא רצה - את השפע...

עולם התורה מונהג מעל לדרך הטבע

מסופר על רבה של ירושלים ר' יוסף חיים זוננפלד צ"ל שהיה חי באמונה וביטחון גדול, ולא היה לו מה לאכול, ובכל בוקר היה מוצא מטבע ומכר הוא התפרנס, כעין זה מספרים גם על השומרי אמונים, וזוהי ההנהגה כלפי הבני תורה - הנהגה על טבעית בדרך קבע. בני תורה אינם חיים לפי הטבע.

כשבאו ואמרו לירמיהו אם נעסוק בתורה מהיכן נתפרנס - הוציא להם ירמיהו והראה להם את צנצנת המן, ירמיהו ודאי לא התכוון ששוב ירד מן השמים, ירמיהו בא לומר להם שכמו שהמן הוא הנהגה על טבעית כך היא ההנהגה אצל כל בן תורה, **הטבע אצל בן תורה זה הנהגה ניסית קבועה.**

אמר פעם אחד שניהל כמה חברות גדולות והיה לו ממון רב 'אני מרוויח טוב ויש לי הרבה כסף, ובכ"ז אני בקושי מצליח לחתן ילד אחד, ומאידך אברכים, משפחות בני תורה, מחתנים ברווח עשרה נפשות ולפעמים גם יותר, מהיכן? אצל בן תורה זה לא קושיה - לבן תורה יש הנהגה ניסית מעל דרך הטבע שהולכת איתו בדרך קבע! אם אתה בן תורה אין לך מה לדאוג 'איך לחתן', רואים את זה בחוש איך שכולם מסתדרים עם שידוכים טובים ב"ה.

וכך היה אומר הגאון רבי משה פיינשטיין צ"ל שבכדי להקים ישיבות במקומות שזה דבר נצרך, אין חשבונות איך נצליח, וכסף מנלן, הקב"ה דואג להכל.

כשהרב מפוניבז' פתח את הישיבה לא היה לו כסף בכלל, וכבר היה חולה ותשוש, ובכל זאת, אם היה צריך להקים ישיבה, הוא עשה מה שצריך - ובאמת רואים ב"ה מה יצא מזה... כשמרן ראש הישיבה זיע"א פתח את ישיבת 'ארחות תורה' באופן נורמלי לא היה לו איך להסתדר, ובדרך נס ב"ה נפתחו עוד ועוד ישיבות וזה כבר עשרות שנים, וכי זה הנהגה טבעית, **אלא כשצריך להקים ישיבה, הדרך העל טבעית מגיעה כהנהגה פשוטה, כי למען לימוד התורה ולומדי התורה הקב"ה מנהיג הנהגה על טבעית...**

בספר 'דרך עץ החיים' מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מלצר צ"ל שכשבא לפתוח ישיבה בסלוצק היה בדעתו שיש מישהו שידאג לצרכי הישיבה, אך משום מה הוא לא הצליח לדאוג לכך, ורצה הגרא"ז לשוב למקומו בטענה שהוא לא מסוגל להקים ישיבה ולהיות 'שנור', נגש אליו זקן מתלמידי הגר"ח מוואלז'ין צ"ל, וא"ל: 'מקובלנו מרבינו ז"ל שמקום הארון אינו מן המנין, ולהקים ישיבה זה מעל הטבע, בית המקדש בחשבון אורכו נמצא ששיעורו מלא באורכו, ובכ"ז גם הארון נכנס בדרך ניסית, ומקום ארון אינו מן המנין בא ללמדנו לדורות שהנהגה בתורה היא על טבעית' הנהגה בתורה אינה ככל הנהגה רגילה, 'מקום ארון אינו מן המנין', הקב"ה אומר תפתח ואני גם יעזור לך, ותראה שיהיה ס"ד, ואכן כך היה, וכך נוסדה הישיבה המפוארת בסלוצק עם ה'יד החזקה' של י"ד הבחורים - בחירי ישיבת סלבודקה (שמעתי בשם הגרמ"ש שפירא צ"ל שהכוונה שמקום ארון אינו מן המנין כלומר שלתורה, העוה"ז לא תופס לה מקום ולצורך התורה העולם מפנה את מקומו והטבע לא מפריע).

ודבר פשוט הוא כשאדם סומך על הקב"ה ובטוח בו - כך התורה מתקיימת.

התורה בעצמה מתחננת לעמליה

אנו מבקשים בעשי"ת תורה הקדושה, התחנני בבקשה! אכן התורה היא "מאן דאמר" ובשעה שכזו לא נותר לנו אלא לבקש את עזרתה... ואנו מבקשים, אומר הח"ח - התורה עונה: אם אכן מסרת עצמך לתורה במשך כל השנה, יש לך מה לבקש וממי לבקש, אך אם המצב ח"ו הפוך, אם כל השנה התורה התחננה אליך ולא שמעת, מה בצע שתצעק עתה "התחנני בבקשה" הלא יאמרו לתורה בבי"ד של מעלה, עבור פלוני את מתחננת אלינו?! כשהתחננת אליו הוא גם שמע לך...

הלומד תורה התורה דואגת לו

א' מחזיונות ההוד זה לראות איך האדם שם את התורה במרכז השקפתו, והתורה בונה לצורכה את הבית שצריכה מסביב, וכך אברכים מחתנים ילדים וב"ה רואים ברכה וכן כל שאר צרכיהם, כדי שהלאה קול התורה יתנגן בבית.

ושמעתי סיפור מבעל העובדה שהי' גר בשוויץ והי' צריך ללכת לצבא לפי חוקת המדינה ביחד עם עוד חבר שלו, אכן לחבר הי' אבא גביר ששיחד את אנשי הצבא והם הבטיחו לו פטור מוחלט, אך הוא לא הי' לו האמצעים לכך.

באותה תקופה הגיע הרב מבריסק זיע"א לשוויץ, ואמר לחבירו בוא נקבל שנינו ברכה ממרן הגר"ז שניפטר מהצבא, והשיבו אני ל"צ ברכה אני ודאי יפטר, אתה צריך, רק לא אכפת לי לבוא איתך לקבל ברכה, וכשהגיעו שאלם הרב צ"ל מה תעשו אם תשתחררו? והוא השיב אני יעלה לא"י ללמוד בפוניבז', וחבירו השיב אני קצת ילמד וקצת יעשה מסחר שרוצה להרוויח, א"ל הרב מבריסק המשנה אומרת כל המקבל עליו עול תורה מעבירין הימנו וכו' עול מלכות עול דרך ארץ, וכל שאינו מקבל, נותנין לו, מעבירין זה לסלק הוי אומר אפי' היה לו כבר העול מסלקין ממנו. וכל שאינו מקבל אפי' אין לו עדיין העול, נותנין לו... וחבירו לא יחס חשיבות רבה לדברים, ולמרבה הפלא כך הוה, אותו שחררו ואת חבירו גייסו.

ידידות התורה עם כלל ישראל עד כדי שרפה

בהלכה האחרונה בהלכות תענית (ס' תק"פ ס"ג) כתוב השו"ע יש מי שאומר שגזרו שיהיו מתענים בכל שני וחמישי על חורבן הבית, ועל התורה שנשרפה, ועל חילול ה', ולעתיד לבא יהפכם ה' לששון ולשמחה.

חורבן הבית וחילול ה' אלו דברים ידועים וברורים, אך תורה שנשרפה מתי זה היה? מביא המשנ"ב את דברי המג"א וז"ל איתא בכתבים שראוי לכל בר ישראל לבכות על שריפת התורה שמכח זה נמסרה התורה לקליפות, המקום יחזירנה לנו במהרה בימינו.

ומוסיף המשנ"ב, וכתב התניא: ביום השישי פרשת חקת נהגו היחידים להתענות שבאותו היום נשרפו עשרים וארבע קרונות מלאים ספרים בצרפת,

יש פה דבר חריג, שהרי בדרך כלל צום נקבע לפי תאריך - י"ז בתמוז, תשעה באב, ואילו כאן נקבע הצום לפי היום ו' בשבוע ולא לפי

התאריך בחודש- בכל צרה שנעשתה לעמ"י במהלך השנים וקבעו אחרי"ז יום תענית, הצום נקבע לתאריך בחודש, והנה כאן נשרפו קרונות הספרים בט' בתמוז ובכ"ז התענית נקבע לא לפי התאריך בשבוע, משום שמתוך שאלת חלום נודע להם שיום הפרשה זה יום גזירת התורה 'זאת חוקת התורה מתרגמין דא גזרת אורייתא'.

בספר אהל משה מביא ב' אגרות מענינות בהם מתבאר סיבת שריפת הקרונות, באגרת הראשונה מר' הלל מוירווא (תלמיד הרבינו יונה) כותב שבאותו מקום ששרפו את המורה נבוכים של הרמב"ם, נשרפו עשרים וארבע הקרונות מלאים ספרים של תורה היה זה כשנחלקו על הרמב"ם והיו רבים נגדו על שהוציא את המורה נבוכים, [הובא בס' חמדה גנוזה].

ובאגרת השניה מאגרות הרמח"ל (הובא בספר אוצרות רמח"ל ח"ב סי' שמ"ט) בתחילה הוא אומר ענין זה של גזירות התורה שהיו בעוה"ר מאין יצאו, כי אין דבר בלי שורש וסוד זה "זאת חוקת התורה" ומתרגמין דא גזירת אורייתא, ונודע שכאן נרמז ענין זה, וסוד הדבר הוא ממש ענין הפרשה האדומה שהתורה מוסרת עצמה לשריפת הדין **החזק להציל את ישראל וכו', ולכן בזמן שהיה ביהמ"ק קיים היה אפר פרה, ומכיון שחרב הבית ואין אפר פרה, הוצרכה התורה עצמה בעוה"ר להימסר לשריפה בעבור ישראל וכו', והגדר לזה הוא שהיו ישראל ממיתים עצמם על ידם ולכן נאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" כמו שדרשו ז"ל, וע"כ הושם זה הפסוק לדרוש כן בפרשה זו ולא בפרשה אחרת, ומסיים שם: והאמת כי במקומות האלו היו קטרוגי התורה יותר, כי יותר לא המיתו עצמם והלכו אחרי הנאות העולם, כי כן בכל איטליא.**

והעומק בזה, הוא ע"פ מעשה ידוע (מובא באוצר מדרשים (עמ' 321) בשם ספר המעריך שמצא זאת בר"י בסוף מדרש קהלת רבה) בב' אנשים שהיו אוהבים זה את זה אהבה נפלאה וכל אחד מהם הייתה נפשו קשורה בנפש חברו, והמלך ציוה להתיז ראשו של אחד מהם, ויבא האיש וירא את חברו מוכן להרג, ויקימהו מהארץ, ויקח החרב לשומה על צוארו, וגם חבירו עשה כן, והיו שניהם אוזחים בחרב זה אומר אני אמות, וזה אומר אני אמות תחתיך, התחילו להתווכח מי מבניהם חייב מיתה, ויצו המלך ויסירו החרב מעל שניהם וימחול להם, ויעשרם עושר גדול, ויאמר בבקשה מכס אחרי היות חוזק אהבה ביניהם עשו אותי חבר שלישי עמכם, ויהיו החברים למלך מן היום ההוא והלאה. וכך התורה מגודל אהבתה וידידותה עמנו באה להציל את ישראל מהעונש המגיע להם.

לבני תורה יש להם כוחות מיוחדים

הגר"א מטעלז צ"ל אמר, שכשיהודה בא ליעקב ואומר לו 'אנוכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותי אליך והצגתי לפניך וחסאתי לך כל הימים' ופרש"י, והצגתי לפניך חי ולא מת, ולכאול, בשלמא להתחייב להביאו זה עוד יכול להיות הרי 'גור אריה יהודה', אבל חי ולא מת, זה כלל לא תלוי בו - אולי הגיע זמנו?

אלא ביאר, שכשיהודה בא ליעקב הוא לא בא בכח וגבורה, יהודה אומר ליעקב אני גיבור, כי אני בן תורה וזה יועיל גם נגד מלאך המוות. כח שיש לבן תורה זה לאין שיעור ואפילו כנגד מלאך המוות.

ע"י התורה אפשר לפעול הכל

המילת מפתח' לכל דבר זה ה'דף גמרא' ואין דבר שיכול להועיל יותר מזה, אמר לי פעם מרה"י זיע"א שכתוב בספר 'שערי רחמים' (לתלמיד הגר"א), **שגם עבירות קשות ע"י לימוד במשך שלוש שעות לשמה בכל לילה אפשר לתקנם, תורה זה תרופה לכל הדברים!**

כשיש ביטול תורה הדבר צריך לכאוב

התבוננות נפלאה מביא המגיד מישירי ר' יעקב גלינסקי צ"ל, כתוב 'וירא את המחולות', עמ"י רוקדים ושמחים על מעשה העגל, ומשמע שעל עשיית העגל לבד עוד לא היה משה שובר את הלוחות, אבל כשראה אותם עוד שמחים עם זה ורוקדים, כאן נחתם דינם, איך אתם מסוגלים אחר דבר כ"כ חמום לשמוח ולרקוד?! עיקר התביעה היא על המחולות.

אותו דבר בחור שמדבר בתוך הלימוד דברים בטלים - הוא מבטל שעה בלימוד, איך הוא יכול לחייך אחרי זה בלי לחוש נקיפות מצפון?!

אמר לי הרה"ג ר"נ קפלן שליט"א, פעמים רבות באים אלי בחורים שבורים מכל מיני מעשים שהם עשו שלא כראוי, הם באים שבורים על המצב שלהם 'איך הם נפלו'... בדרך כלל אני מעודד אותם ואומר להם תעשו תשובה - תשובה מועילה, אבל יש אחד שאני דווקא מעודד אותו שיבכה, אחד שבא ובוכה על שהוא הרג את הזמן, לאחד כזה אני אומר אדרבא תצטער על זה, כי אם הוא לא יבין מה זה 'זמן' אין לו תוחלת ותקוה. **אחד שמסוגל לדבר ולהתבטל ואחרי"ז הוא עוד שמח ומחייך זה אומר שלא איכפת לו, לאדם כזה אין תוחלת ותקוה.**

סיפר לי יהודי שאביו היה מנהל בית ספר לילדי קירוב בירושלים, והגיעה תקופה קשה שכמות הירא"ש בבית הספר ירדה וכבר הפסיקו הבחורים בכיתה ח' לעלות לישיבות, אביו שהרגיש שאין טעם עוד להישאר בכזה מקום וחשב להתפטר ובא למרן ראש הישיבה זיע"א לקבל את ברכתו בדרך החדשה, אמר לו מרן רה"י 'אתה נשאר!' אל תעזוב שם, למרות המצב שקורה שם, כי צריך שיהיה מנהל שאיכפת לו מזה. מנהל אחר שיבוא ולא יהיה איכפת לו מכך שבחורים לא הולכים לישיבות - זה סכנת אבדון. קורה לפעמים שבחור מתבטל, אבל צריך לזכור שעם זה - לא שמחים! צריך שזה יפריע לך! תבכה ע"ז, תצטער ע"ז, שזה יהיה איכפת לך, ואז תצליח.

התורה תובעת את עלבונה

הגאון רבי חיים קמיל צ"ל מביא את דברי הזוה"ק (שמות יב, א-ב) עה"פ 'ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור' (ב, ה) אומר הזוהר: בשעתא דהוון פסקי ישראל מאורייתא, מיד 'ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור' הוון נחתת מידת הדין לאסתחאה מדמה דישאל על עלבונא דאורייתא. ונערוותיה הולכות על יד היאור' אלין אומיא דאינון אזלין ורדפין אבתרייהו על יד היאור, על סיבת עלבונא דאורייתא, ואינון דמורים בה דרפו ידיהו מינה - בשעה שישראל מפסיקים מלימוד התורה מיד 'בת פרעה', שזו מידת הדין, יורדת לרחוץ בדמם של ישראל וזאת על שעם ישראל העליבו את התורה, ואומות העולם שהם שליחים של מידת הדין, ממתנינים ומחכים לתבוע עלבונה של תורה, ועם ישראל הם אלו האשמים משום שרפו ידיהם מן התורה.

קיבלנו ממרן ראש הישיבה זיע"א, שכאשר יש גזירות על עולם התורה, הכל בא בתביעה על הרפיון ידיים מן התורה - 'רפו ידיהם מן התורה'. **וכשיש רפיון ידיים שונאי ישראל באים עם גזירות, התובעים עלבונה של תורה.**

וכעת העבודה מוטלת עלינו, לדעת איך להרגיע את מידת הדין שבאה בגלל שרפו ידיהם מן התורה. בקונטרס מאמרים (מאמר אומר אני מעשי למלך) כותב הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד בשם רבו מרנא החפץ חיים זיע"א 'ויבאו מרפידים' כיון שרפו ידיהם מן התורה מיד ויבא עמלק, שנתערבו מנשמת עמלק בכלל ישראל, והם הם ראשי העם אשר יהיו באחרית הימים - עמלק בא ישירות מרפיון ידיים מהתורה, כל הדברים שזוממים היום הכל מתחיל מרפיון ידיים, **וכשיש גזירות על עולם התורה, התורה תובעת את עלבונה מאיתנו.**

דווקא אותם היושבים בבית מדרש אותם ניתן להוכיח

בקטוביץ' בועידה ההיסטורית של אגודת ישראל, נוכח שם אחד מתלמידי ה"ערוך לנר" ושאל שאלה מענינות: הגמרא מספרת (סנהדרין יד, ב) שחזקיהו המלך נעץ חרב בבית המדרש ואמר שכל מי שלא ילמד תורה ידקר בחרב, וכי בית המדרש זהו המקום שצריך לנעוץ בו חרב? הרי בבית המדרש כן לומדים - מי שבא לבית מדרש זה בשביל ללמוד חזקיהו היה צריך ללכת לרחוב ולתפוס את כל אלו שלא לומדים, ואותם להזהיר שמי שלא ילמד תורה ידקר בחרב ומשום מה בא חזקיהו לבתי מדרשות?

אלא הפשט הוא - באר אותו תלמיד של הערל"נ כשחזקיהו נעץ חרב הוא לא באמת התכוון להרוג, חזקיהו סה"כ בא כעין לכפות עליהם הר כגיגית, לכפות הר כגיגית שייך רק למי שכבר נמצא בפנים מי שנמצא בבית המדרש, אלו שכבר עזבו ויצאו לרחוב, אין לה דבר איתם על זה. 'מי שלא נמצא בבית המדרש לא מבין את זה', לאדם כזה החרב לא תעזור, המקום היחיד שמתאים זה בית מדרש!

ידועה דברי חז"ל שבשעת מתן תורה כשאמר הקב"ה את הדברות הראשונות פרחו נשמתם והקב"ה החיה אותם, שואל הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, לכאורה למה צריך את כל זה? למה צריך את 'הנפשי יצאה בדברו' - שיהי' נס שלא ימותו ולא נצטרך תחיה מחדש?

וביאר שאם היו בני ישראל נשארים לחיות בלי למות, זה אומר שבעצם האדם הוא אותו אדם כמו שהיה לפני מתן תורה, שיש לו חיים גם בלי תורה ורק 'הוסיפו לנו תורה', כזאת לא תהיה, שיהודי יהיה גם בלי תורה זה לא יכול להיות. כשאין תורה מתים, כי הם חיינו, ולכן קודם מתו שהאדם בלי תורה אינו קיים, ובאה מציאות חדשה שחיו מתוך תורה, זוהי המציאות ממתן תורה ואילך, יהודי נוצר מתוך תורה והא מציאות החיים שלו.

אולם במדרש (שה"ש פרשה ו' ג, ד) ישנו יסוד נוסף, המדרש אומר: בשעה ששמעו ישראל אנוכי ה' אלוך פרחו נשמתם, הדא הוא דכתיב נפשי יצאה בדברו, אמרו לפנינו לפני הקב"ה אתה חי וקיים, ותורתך חיה וקיימת, שלחתנו אצל המתים?, באותה שעה חזר הקב"ה 'המתיק' להם את הדיבור ועי"כ קמו לתחיה מתוך מתיקות, ובדומה לכך כ' במדרש (באות ד'), תורה שנתן להם הקב"ה לישראל כשהחזיר להם נשמותיהם 'המתיקה' להם, וזהו החיים שלנו בעוה"ז של מתיקות בתורה, וזה היה במתן תורה, מתן תורה עם מתיקות.

וכפי שקיבלנו את התורה במתן תורה, כך אנו נוהגים בה גם היום ולכן כשלומד תורה ומדברים בלימוד, הכל בקול רעש גדול וריתחא דאורייתא, ומאידך, להבדיל באוניברסיטה כששומעים הרצאה יש שם שקט דממה. ולמה באמת בלימוד צריך ריתחא? - ביאר רבי שמואל רוזובסקי שכפי שקיבלנו את התורה בסיני כך זה הוקבע לדורות, ובמעמד הר סיני התורה ניתנה בקולות וברקים, וא"כ כך צריך לנהוג היום, וכך היא הדרך להעביר את התורה הלאה.

ואם במעמד הר סיני החזיר להם הקב"ה נשמתם מתוך תורה במתיקות, כך צריך שזה יהיה גם לדורות ללמוד תורה מתוך מתיקות! ועל תורה זאת נאמר כי הם חיינו, וכן ידוע מהאגלי טל (בהקדמה), ומר' אברהם מן ההר (נדרים מח, א) שהמצווה של תורה היא ללמוד עם מתיקות ושמחה.

(על רבי יהונתן איבישיץ מסופר שבילדותו הביאו לפניו עשרה ילדים, והושיבו את כולם ליד גמרא, ואמרו לו שיש ילד אחד מתוך כולם שאינו יהודי, ושאלוהו מיהו הגוי? ומיד ענה להם מיהו, וכשנשאל מהיך ידע? ענה, כולם ישבו ליד הגמרא והתנדנדו - וזה אומר שהם קשורים בקשר אמיתי למתן תורה, האחרון נשאר אדיש, כעץ, ולהיות אדיש מול גמרא זה יכול להיות רק גוי).

התורה מתוקה מדבש

המשגיח הגה"צ ר' דב יפה זצ"ל היה אומר תמיד מדברים איתנו על חומר העון של ביטול תורה - זה אמנם נכון, אבל בואו נדבר על הגישמעק שבלימוד, על ההנאה שיש לכל בן תורה, וכי יש אדם שנהנה יותר מאשר זה שלומד וקשור לתורה.

כאשר באתי לפני הרבה שנים למרן שה"ת הגר"ח קניבסקי שליט"א והצעתי לו להכניסו לעסק ציבורי אמר לי במתיקות וכמתחנן **'אני כ"כ אוהב ללמוד למה אתה רוצה לקחת לי את ההנאה הזו'**, כמה שהתורה מתוקה לאחד שלומד.

ועל זה היה אומר מרן הרב מפונבז' זצ"ל (וכן אמר הגר"א וייס שליט"א בשם האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל) שלכאורה קשה מצד אחד כתוב "ארץ זבת חלב ודבש" קודם כתוב חלב ואחרי"ז כתוב דבש, ומאידך גיסא כתוב "דבש וחלב תחת לשונך" קודם דבש ואחרי"ז חלב ומה קודם דבש או חלב?

אלא ביאר הפונבז'ער רב כאשר הפסוק נאמר על אכילה קודם כל אוכלים ואחרי"ז מביאים מיני מתיקה וע"ז נאמר ארץ זבת חלב ודבש, קודם חלב שהוא האוכל שמזין ואחרי"ז דבש כדי למתק, אך כשנאמר **"דבש וחלב תחת לשונך" שזה נאמר על התורה, ותורה זה מתיקות וע"י המתיקות נפתח הלב וע"י זה נקשר בשמחה ואהבה לתורה, ולכן כתוב קודם דבש ואח"כ חלב, כי תורה מהותה היא המתיקות.**

ניגש אלי בחור וסיפר, הייתי אצל מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א ושאלתי אותו מה עלי לעשות, אני לא מצליח להירדם בלילה ואין לי שום לחץ או בעיות עם חברה וכדו' ור' גרשון אמר לי תלמד לעומק לפני השינה וכגון שב שמעתתא, ושאל אותו בחור מה זה נוגע לכך שאני לא מצליח להירדם בשלמא שהראש ישיבה אומר את זה על הרהורים שאינם בדברי קדושה זה מובן, 'אין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב הפנוי מן החכמה' ולכן שימלא את הראש בעומק העיון ולא יהיה מקום לשאר דברים להיכנס אבל מה זה נוגע לשינה? 'לישון עם השב שמעתתא' מה הפשט בזה? ובפשטות הכוונה שיתעייף מעומק העיון, וממילא יוכל להירדם.

למה שמרן הגרי"ג התכוון אינני יודע. אך לעצמי חשבתי ישנם ב' אפשרויות בשינה, יש שינה של אדם פשוט - בלי הרבה הדברים, אך יש שינה של בן תורה, אומר החובת הלבבות (שער ג' פרק ה) 'ולא יישן כי אם על יצועי אהבתו, ולא יקום כי אם במתיקות זכרו' - מתוקה שנת העובד, שינה כזו היא שינה מתוקה, **אחרי העמל בעומק השב שמעתתא, השינה הופכת למתוקה, ולא יישן כי אם על יצועי אהבתו, הוא לא יישן על מזרון הוא יישן על יצועי אהבתו, וממילא כשהוא קם הוא קם במתיקות זכרו, הוא קם עם 'א ניגון פון לערענען' עם כוחות חדשים ללמוד עוד יום, וכשהשינה מתוקה לא קשה להירדם...**

וזה לא רק בשינה, בהספד על הרה"ג ר' יצחק שינקר זצ"ל סיפר בנו ראש ישיבת 'דרכי משה' שהייתה תקופת עוני אצלם בבית, והמשפחה הייתה ברוכת ילדים וממילא האמצעים לא היו כ"כ טובים, האוכל היה מרק המתאים לכאלו אמצעים, וכשאביהם היה מביא להם את המרק הוא היה מנגן להם במתיקות **'כפית מרק עם רבינו תם' וזה היה המתיקות שלהם במרק. מי שחי על אהבת ה' ומתיקות זכרו כל היום ראשו מונח בזה.**

רק הטועם את המתיקות מבין את הלהיטות אחריה

נבאר קצת מהי המתיקות התורה הכ"כ נכספת...הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל מביא את דברי הגמ' (ר"ה ד, א), שבשכר שחביבה תורה לישראל כשגל לעובדי כוכבים זכיתם לכתם אופיר - דהיינו שהגמ' מדמה את אהבת ישראל לתורה כמו 'אהבת שגל', והגמ' מבארת שגל זה 'כלבתא' - והדבר תמוה מדוע בחרו בדוגמא זו לאהבת ישראל לתורה, ומה המיוחד בתאורה זו.

ומביא את דברי הנצי"ב בהקדמה להעמק שאלה (הקדמה ג' אות ה'), שמבאר שאהבת שגל זה קשר שלהמתבונן בו מהצד הדבר תמוה, וכי האדם השקוע בזה יצא מדעתו... אמנם אותו אדם שכבר שקוע בתאורה זו אינו יכול בלי זה, וכך זה אהבת ישראל לתורה, המתבונן מהצד לא מבין מה מצאו בה שכ"כ מפקירים עצמם עליה, ומה ענין בזה, אך מי שכבר טעם את מתיקות וערבות התורה אינו יכול להתנתק מערבות זו לעולם. תורה צריכה להיות עם הרגשה ש'אהבתה תשגה תמיד' וכמו שביאר רבי זלמן מולאז'ין זצ"ל, שהוא מלשון 'איש שוגה ופתי' אדם צריך להיות 'שיכור' על התורה, וכבול אליה בכל נפשו.

וכמו שאמר ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, עה"פ "הביאני אל בית היין" (שה"ש ב, ד), שאחז"ל שזה מדבר על מתן תורה, שמפסוק זה צריך ללמוד שהקשר לתורה צריך להיות כ'שיכור על תורה'.

וכשלהוטים כ"כ אחרי התורה וכל מה שחפצים זה לדעת עוד 'שטיקל' גמרא', רוצים להבין יותר את הסוגיא, מקבלים פשט מכל מי שרק יכול לעזור בזה, ואפי' אם זה בחור שיותר צעיר או שזה משהו פחות חשוב, כי כל מה שעומד בראש זה לזכות לתוספת תורה, זה שכרות לתורה - להשתוקק לטעום עוד טיפה... וכמו שמספרים על הגאון רבי חיים טודרס הרשל זצ"ל, שהיה מגדולי הת"ח בירושלים, שפעם היה לו קושיא גדולה והוא ניגש לאברך צעיר לשאול אותו את השאלה, ואח"כ אמרו לו שזה לא 'מכובד' שהוא ניגש לאברך כ"כ צעיר לשאול אותו, אמר להם אני רוצה להבין והוא יכול לעזור לי, אז מה יש להתבייש... כשרוצים באמת להבין אין שיקולים של 'מתאים' ו'לא מתאים'...

וכמו שהגמ' בשבת (פח, א) מספרת שרבי עיין בשמעתתא וישב על אצבעותיו ויצא מהם דם, א"ל צדוקי אחד, 'עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו

לאודיניכוי- קדמתם ואמרתם נעשה ונשמע לפני ששמעתם מה אתם מתחייבים... והתשובה האמיתית לזה שכאשר רבא לומד הוא כלל לא חושב ע"ז והוא לא מרגיש את זה. **מתיקות של תורה - מי שטועם מבין, והוא לא יכול להתנתק ממנה!**

החסרון במתיקות התורה לאחר חורבן הבית

ידוע שהגר"א זצוק"ל אמר על דורות הקדמונים שהדור שהיה בו את בית המקדש והדור שלאחריו זה כמת בפני החי, והדורות שאחריו"ז זה כבר כרקב עצמות, וזהו שנאמר רחם על ציון כי היא בית חיינו - כפשוטו ממש, שלולי בית המקדש אנחנו כמת בפני החי.

ונמחיש קצת מהו המת בפני החי, אמרו חז"ל פני משה כפני חמה, ופני יהושע כפני לבנה, ומבאר החתם סופר מה ההבדל בין חמה ללבנה, כשיש חמה הכול מואר, אך כשהלבנה מאירה, בחוץ יש חושך ויש רק קצת אור, - בדורו של משה כל אותו הדור האיר - כולם צדיקים, ולא כך אצל יהושע, אמנם היה אור שזה ליהושע, אבל הדור שבחוץ היה חשוך. כשבית המקדש היה קיים כל העולם כולו היה מואר, אבל משכבר כבה אורו של עולם, אפילו שאולי עדיין נשאר קצת פינות מוארות, הכל מסביב חושך. **כשהיה אורו של בית המקדש מאיר היו כולם מרגישים את מתיקות וערבות התורה כיום אבדנו את זה - אנחנו כבר לא כ"כ מרגישים את המתיקות. אנחנו כבר לא כ"כ מרגישים את אהבת ה' אותנו.** אין באפשרותינו לקיים את דברי החינוך 'שיעור בלבבו שכל אהבה שיש בעולם מאשה ומבנים וכל כיוצ"ב כאין וכאפס מול אהבתו יתברך' כיון שאנחנו לא מרגישים את הקרבה ואהבה אליו יתברך. ובגלל זה אנחנו עניים מרודים שאבדנו את הכל, ובמצב כזה בא השטן ורצה להסתיר ממנו את העוני והחסרון הזה ע"י דברים גשמיים ותאוות העוה"ז, כי הוא לא רוצה שנרגיש את המתיקות ונצטק אל ה' שיבנה בית תפארתנו.

פתיחת הלב הוא דווקא ע"י לימוד התורה

יש שמרגישים שהלב סתום ואיך אפשר להתקדם? איך פותחים את הלב? אמר הרה"י הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, הוא יפתח ליבנו בתורתו - מה המפתח של הלב? בתורתו - בתורה! זה המפתח שפותח הלב, כשאדם לומד בהתמדה אז הרגש נפתח, הלב נפתח ומרגיש נעימות ומתיקות וקרבת אלוקים, קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא, ואז הוא יכול להתחיל לעבוד, דבר ראשון תורה, גמרא.

חוסר מתיקות בתורה הוא בגלל טמטום הלב

מה שלא מרגשים את העריבות - כתוב באור החיים (דברים יב, כד) בשם הזה"ק כי מי שהוא בעל עבירות, שערי תורה ננעלים לפניו, וממילא הוא לא נהנה מהלימוד ואין לו חשק, דהעברות "טמטמות את הלב" דהיינו - לא שנהיה חסרי דעה, אלא זה מלשון "טומטום" - סגור, זה סוגר את הלב, וכשהלב סגור, אזי אינו מרגיש בהנאות רוחניות אלו.

כל אדם מישראל בטבעו יש לו חשק בתורה

הגאון ר' דוד כהן שליט"א מביא מהשיח יצחק בשם הגר"א (והובאו דבריו בחוברת "גישמאק" מס' 2) שכל אדם נברא בטבעו שהוא אוהב ללמוד [ולא שרק ע"י הלימוד מתחיל החשק, אלא כך זה בטבע], רק החיסרון הוא, מה שמרגיל עצמו בדברים בטלים עד שלא יכול לפרוש מהם, ומי שרגיל בלימוד התורה משוך לזה וחש תשוקה עצומה וחשק נפלא, וע"ז אנו מבקשים "שתרגילנו בתורתך". דהיינו לא בגלל שאין לו חשק ללמוד הוא מתחיל להתבטל, אלא אדרבה, בגלל שמתחילים להתבטל ולהנות מן הבטלה, אין חשק ללמוד. והכח בידנו לעזוב את השטיות, ולהתחיל לתפוס רוחניות, להנות מהלימוד, ולשמח בתורה.

אהבת התורה יכולה להגיע עד לכדי 'פיקוח נפש'

אצלנו כשרוצים להביא דוגמה לאהבת תורה' אמיתית זה המעשה של הלל הזקן (המובא בגמ' יומא לה, ב) שמסר נפשו כדי לשמוע את שיעורם של שמעיה ואבטליון מתוך השלג.

ושאלו תלמידי ישיבת סלבודקא, וכי זה לא נגד ההלכה? הרי אסור לסכן חיים בשביל כך, וחי בהם וכו', ואיך הלל עשה זאת, ולמה מחנכים אותנו לאהבת תורה עם סיפור זה שנראה סותר להלכה, אלא שמי שחושב שהלל עשה זאת רק מתוך 'אהבת תורה' אינו אלא טועה, הלל עשה זאת מדין פיקוח נפש, הוא הרגיש שאם הוא לא ישמע את השיעור הוא עלול למות מיד, לכן העדיף לשמוע מתוך השלג שאז הוא לא ימות, יש לו עוד זמן וגם אולי בסוף יסירו ממנו את השלג, ולכן הוא ניסה להציל את עצמו מפני הסכנה הקיימת כעת, זה העומק שבמעשה וזו היא מעלה עצומה להרגיש שזה החיים שלך, וכשתצטק השיבנו תצטק מעומק הלב כי זה החיים שלך...

ע"י הרצון שמחים ומתעוררים בלימוד המוסר

באחד השו"ת"ם ששאלו את מרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאל שם בחור כך: 'אני לומד מוסר כל יום אבל אני לא מרגיש את הרגש וההתלהבות, איך אני יכול להרגיש את הרגש ואת ההתלהבות' ענה לו מרן, 'אם תרצה'. ולכאול לא מובנת התשובה, מה זה אם תרצה?! אלא שכמו שכל בר דעת מבין שאף אחד לא ישאל את מרן שה"ת 'אני מרויח מיליון דולר ואני לא יודע איך להתלהב מזה' כך גם אם תרצה לדעת וללמוד מוסר באמת ודאי שתתלהב! אדם שאכפת לו מהשלמות שלו, ויודע שמוסר זה הכלי המביא לשלמות שלו, איך הוא לא יתלהב? וכמו שמסופר על הגה"צ ר' דב יפה זצוק"ל שאמר לבנו 'אתה אוהב את אבא שלך, אתה רוצה לתת לי משהו, אני לא צריך ממך כלום יש לי הכל - דבר אחד תיתן לי, אם תראה אצלי הנהגה לא טובה תעיר לי! - אדם החפץ בשלמות אדרבה שמח בכל הערה, וכן בלימוד המוסר אדם שחפץ בלהתעלות שמח ללמוד מוסר, וכמו שמובא בגמ' 'כמה פעמים לקה עקיבא בן יוסף על ידי, ולא עוד אלא שהוסיף לי אהבה על אהבתי' כי אם אתה רוצה באמת ותבקשנה ככסף אז תבין, אלא שכדי לרצות באמת גם לכך צריך מוסר ורק לאחר עבודתו המוסרית הוא ירצה ללמוד ולהתעלות וכך יהנה מלימוד המוסר.

העוסק בתורה בהכרח גם הוא גם מוקיר תורה

בכל בוקר אנו מברכים - אשר קדשנו במצוותיו וציונו לעוסק בד"ת, מה זה "לעוסק"? אז יש את ה"ח המפורסם - שהתורה תהיה אצלו כמו עסק.

אבל יש עוד פשט - כתוב במדרש שיר השירים (בסוף שה"ש פרשה ח' אות ט"ו) 'היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני', שהקב"ה אומר - בני הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים שעל גבכם, ואין חברים אלא מלאכי השרת, ותנו דעתכם שלא תשנאו זא"ז ואל תקנאו וכו' ועל תחררו וכו' כדי שלא יאמרו מלאכי השרת - תורה זו שנתת להם לישראל אינם עוסקים בה!! מה הקשר כאן ש"אינם עוסקים בה", הרי הם כן עוסקים ורק שהם אינם אוהבים זא"ז?

ויש ב' פשטים בזה: א) לעוסק הכוונה על מנת לקיים! ב) הרי אנו יודעים הסיבה למיתת תלמידי ר"ע, כי לא נהגו כבוד זב"ז, ולכאורה דהיינו שזלזלו בבין אדם לחבירו, אבל יתכן והייתה כאן פגיעה בכבוד התורה, כי לא ידעו להעריך גודל חשיבותו של בן תורה ולכבדו כראוי, לכבד בן תורה, זהו כבוד התורה.

החזו"א סיפר שפעם אחת היה איזה אדם שחלק על א' מגדולי ישראל, ואמר עליו החזו"א שהאדם הזה הוא עם הארץ גמור, כי אם הוא יודע את התורה אז היה גם מבין מה זה ת"ח ושאלו לו הכח לחלוק עליו, מה שלא נהגו כבוד זב"ז - זו הייתה פגיעה ביקרא דאורייתא!! **אם לא יודעים להעריך בן תורה אז זה לא עוסק בתורה, כי מי שכן עוסק בתורה יודע להעריך את הבן תורה!!**

ר' מאיר שפירא זצ"ל כשבנה את ישיבת חכמי לובלין עשה הנחת אבן הפינה בפרסום ובמעמד גדול, והאדמו"ר מצ'ורטקוב זצ"ל לא הסכים על כך, שהרי הלוחות הראשונות שניתנו בפרהסיא הם בסוף נשברו ורק כשניתנו בצנעא הם נשארו.

אמר לו הגר"מ שפירא - ודאי שהקב"ה ידע כבר קודם לכן שהלוחות עתידין להשבר, ועם כל זאת עשה את המעמד בפרהסיא ועם ניסים גדולים וגילוי שכינה ושפחה נשמתן שאז אפי' אם הלוחות ישברו עדיין זה ישאר להמשך וישמרו וימסרו נפש ע"ז. אבל אם ה' לא היה עושה את המעמד הזה בפרהסיא אזי אפי' אם הלוחות לא היו נשברות לא היה נשאר כלום להמשך, כי בשביל קיום התורה צריך שייקרו אותה.

בבראשית אנו למדים על עולם של מידות טובות, עולם חסד יבנה, חז"ל אומרים תורה תחילתה חסד וסופה חסד, תחילתה חסד כשאדם וחיה אכלו מעץ הדעת וידעו כי עירומים הם, ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, הקב"ה עשה איתם חסד - תפר להם בגדים, וסופה חסד זהו שנא' ויקבור אותו בגיא, כשמשוה רבנו נפטר הקב"ה בכבודו ובעצמו קבר אותו, **תורה תחילתה חסד וסופה חסד וכך גם כל התורה עטופה בחסד!**

היסוד של תורה - לחשוב על השני!

משה שאל את הקב"ה הגיע הזמן שיטלו בני את ירושתך? א"ל הקב"ה נוצר תאנה יאכל פריה, יהושע ששירת אותך הרבה והיה מסדר את הספסלים הוא יירשך, ולכאול מה שייך סידור הספסלים ללימוד התורה והנהגת כלל ישראל?

יש כאן דבר שאני מקווה שבינו אותי נכון ולא יטעו בו: רה"י הגר"ר משה שמואל שפירא זצ"ל היה מביא את הגמ' (מנחות נג, ב) **'יבוא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים יבוא טוב'**, זה משה דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא, **ויקבל טוב**, זו תורה דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם, **מטוב**, זה הקב"ה שנאמר טוב ה' לכל. **לטובים**, אלו ישראל דכתיב היטיבה ה' לטובים, ע"כ. **כי תורה מסתובבת סביב הטבה.**

היסוד של תורה הוא לחשוב ולהיטיב לשני, לחשוב על בית המדרש, לחשוב על כבוד שמים, לא היה נעים ליהושע לסדר את הספסלים, וכמו שחז"ל אומרים שהיו קוראים לו כסיל, אבל בסוף הוא זכה לתורה ולהנהגת כלל ישראל! החושב רק על עצמו נופל, והחושב כיצד להיטיב לאחרים מצליח, וכפי שאמר המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, **שר' שמואל רוזובסקי זכה להיות 'הראש הישיבה של כל הדור' משום שהיה בעל מידות יוצא מן הכלל, והשקיע את כל למדנותו גם ע"מ שלא לפגוע בבחור!**

סיפר לי הגר"ר ישראל ברמן שליט"א היה פעם בעל כשרון גדול בפוניבז' שאמר לי, אם אני יוצא מהעולם בלי לחבר ספר כמו הגר"ח על הרמב"ם לא עשיתי כלום. ומשפט זה חרה לי מאד, וסיפרתי את זה למרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א, אמר לי ר' גרשון, **תגיד לו שכדי לחדש ולחבר ספר כהגר"ח צריך גם להפקיר את עצמו למען עם ישראל כמו הגר"ח!** מתקיימת רק עם הטבה ומדות טובות. **זהו סוד ההצלחה של של מרן רה"י הגר"ש רוזובסקי זצ"ל.**

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שאל פעם בחור מה סוד ההצלחה של ר' שמואל, ענה לו בחבור כל מיני תשובות, ואמר לו המשגיח - שלא זה הסיבה! אלא הסיבה שהצליח, זה מידות טובות! כמו שהוא היה גאון בלימוד, הוא היה גאון במידות טובות.

אני בעצמי יכול להעיד, כשבאתי לפוניבז' להבחן אצלו, אמרתי לו איזה משהו, והוא לא שמע רק כמה מילים שאמרתי, והוא היה בטוח שאמרתי איזה משהו שהוא שמע מר' שמעון שקוף, ומיד התחיל לצעוק - אוי, כמה זה נפלא, אוי, כמה שמעתי מר' שמעון! ומרוב ההליטות לתת לי מחמאה, הוא אפילו לא שמע אותי לגמרי, (ולצערי לא זכיתי אז לכוון למה שהוא אמר). **הפיינקייט שלו, האיכפתיות מהזולת, אמר ר' יחזקאל, המה מה שגידלו את ר' שמואל.**

היה פעם בחור שמעד ונפל באמצע השיעור של ר' שמואל, והתבייש, מיד אמר ר' שמואל, אצלינו בבית היו אומרים אז אגיפאלע נער העלפט דער אייבישטער - אדם שנפל הקב"ה עוזר לו, כעת תחכה לסייעתא דשמיא.

כשהרב מפוניבז' גסס במיטת חליו, לידו ישבו מרן הגר"ש וואזנר וד"ר רוטשילד, ושאר רבני הישיבה, ומסביב בחורים מהישיבה, לפתע אמר ד"ר רוטשילד שהאוויר מדי דחוס וזה לא טוב לחולה, הראשון שיצא משם, זה היה ר' שמואל, ואמר, אם זה מפריע לחולה? אני יוצא מיד! (וברור שד"ר רוטשילד התכוון שהבחורים יצאו, ולא ראשי הישיבה). המושגים של ר' שמואל איך לתת לשני את ההרגשה הטובה, לחפש רק את הטובה של השני.

אמר המשגיח אתה רואה עומק בלימוד? זה ממידות טובות! **התורה אוהבת אנשים טובים! אנשים טובים מצליחים.** ועי"ז הוא ג"כ זכה לאהבת תורה העצומה שהיתה לו.

וכמו שהבן שלו ר' מיכל דוד מספר, שפעם אחת היה איזה רמב"ן קשה (בבבא מציעא), ור' שמואל אמר 'א-שווערע שיעור' - שיעור קשה, והסביר את הרמב"ן כפתור ופרח, אחרי השיעור הגיע משהו והראה לו שזה כתוב בחידושי הריטב"א החדשים שיצא באותו תקופה, ושם הריטב"א מסביר את מה שאמר ר' שמואל, וכותב, וכן כתב אדונינו הרמב"ן. מיד ר' שמואל שמח ולא ידע את נפשו מרוב אושר, וכל אותה שבת, הוא דיבר על זה ואמר לכל אחד שהגיע אליו, 'בוא ותעשה איתי לחיים, זכיתי להבין פשט ברמב"ן, הנה הריטב"א אומר שזה הפשט ברמב"ן! **אדם שמחפש את האמת אוהב את האמת, אז האמת - שהיא התורה אוהבת אותו.**

דרך אגב - כשבישעור היו אומרים איזו קושיא ומייד כל הבעלי כשרונות היו זורקים תירוצים, אמר ע"ז ר' שמואל 'לאזט אפ האב א הנאה פון דע קשיא וואס מ'עפרעגט?!' - 'תעזבו את זה בואו נהנה מהקושיא שאנחנו שואלים' ליהנות מקושיא! לחזור עליה! ורק אחרי שחזרו ע"ז והבינו כ"כ יפה את הקושיא אז אמר ר' שמואל - נו, כעת נחשוב על תירוצי! מידות, אהבת תורה, זה עולם אחר!

כי הם חיינו - תורה עם חסד

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל אמר לי פעם, תראה, באים אלי אנשים להתייעץ בכל יום וזה לוקח לי זמן יקר, רוב האנשים הבאים בדרך כלל זה לדברים לא כ"כ חשובים, אבל בכל זאת בשביל יהודי אחד שבאמת צריך אותי ואני יכול לעזור לו זה שווה.

במשך זמן יקר מרן הרב שך יושב בביתו ומקבל כל מאן דבעי, הוא קם לפתוח לו את הדלת, הוא שומע כל אחד, זה לוקח לו הרבה זמן - אבל הכל שווה בשביל שבאמת יהודי אחד שזקוק לעזרה והרב שך יכול לעזור לו! **זהו חסד בבריתו של אברהם, עולם אחר לגמרי... וכך היא דרכה של תורה, תורה עם חסד.**

הגמ' אומרת (ר"ה יח, א) רבה ואב"י מדבית עלי קאתי, רבה דעסק בתורה חיה ארבעין שנין, אב"י דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין. שאל ע"ז מרן ראש הישיבה זיע"א, מה הסברא בדברי הגמרא הרי רבה לא התבטל בזמן שאב"י עסק בגמ"ח, הרי רבה למד אז עוד תורה ומה א"כ ההבנה בכך, ודאי רבה למד, וודאי שתורה זה האכלה יותר חשוב מגמ"ח, אלא אמר מרן רה"י, למשל אדם שרוצה לאכול בשר והוא יכניס נחם בשר גדול ומעולה לתוך סיר ויבשל את הבשר כמות שהוא - הוא יפסיד את הכל, כל הבשר יתקשה ולא יהיה אפשרי לאכילה. מאידך אדם שיקח בשר קצת פחות משובח אך הוא יוסיף מים וקצת תבלין, כזה תבשיל הוא לא יפסיק לאכול, זה יצא לו תבשיל משובח... נו, מים זה דבר זול, תבלין זה ג"כ לא שוה ערך... ובכ"ז הבישול עם המים והתבלין הרבה יותר טוב אפילו אם הבשר עצמו פחות טוב כי כך זה צורת בישול. מהאיש הישראלי דורשים תורה עם גמ"ח, תורה לבד זה חשוב, אבל חסר בכך תבלין גמ"ח, **ועם התוספת גמ"ח כל התורה הופכת להיות תורה מעולה.** מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, יעסוק בתורה ובגמ"ח. כך היא הדרך "תורה וגמילות חסדים".

לחכמי התורה ניתנה להם הכח לפרש את התורה

שאלתי פעם את רה"י הגרב"ד פוברסקי שליט"א מהו 'אשר בחר בנו מכל העמים' וכי הקב"ה בחר בנו הרי רק לאחר שכל העמים סרבו לקבל את התורה הקב"ה פנה אלינו ואנו בחרנו וקיבלנו את התורה, וכי הקב"ה הוא זה שבחר?

אמר לי מרן שליט"א התשובה היא פשוטה ביותר, גם אם הגויים היו מקבלים את התורה הם רק היו מקבלים עוד מצוות וחיובים לקיים - במקום ז' מצוות בני נח היה להם תרי"ג מצוות אך לא יותר מכך, משא"כ אנו - כלל ישראל - הקב"ה בחר 'לתת' לנו את התורה במתנה [-נותן מתנה בעין יפה הוא נותן] הוא הנחיל לנו את התורה שהיא תהיה בשליטתנו ותיקבע ע"פ מה שאנו פוסקים בעולם הזה, לא בשמים היא - חכמי תורה בעוה"ז הם בעלי הכח לפרש את התורה. וכן הוא בהקדמת התפארת יעקב עמ"ס גיטין, וכמו שהגמ' בגיטין (ו, ב) מביאה שהיה ספק מה היה במעשה דפילגש בגבעה ונחלקו בזה האמוראים ר' אביתר ור' יונתן, ופגש ר' אביתר באליהו הנביא ושאלוהו מה הקב"ה לומד, א"ל פילגש בגבעה, ומה הוא אומר, אביתר בני כך הוא אומר ויונתן בני כך הוא אומר. - גדולי התורה בכוחם לפרש ולקבוע בתורה.

מפורסמות הן בשער בת רבים שיחות המוסר המופלאות של המשגיח

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

המכהן כמנהלה הרוחני של ישיבת ארחות תורה המתנוססת לתפארה על מאות תלמידיה בעיר התורה בני ברק. שיחות אלו הנאמרות מידי שבוע בפני בני הישיבה מכילות בתוכן אוצרות נפלאים של יסודות המוסר ועבודת ה', משולבות בעובדות והדרכות יחודיות מגדולי ישראל לדורותם,

ובפרט מרבו הגדול
רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א,

ובסייעתא דשמיא מרובה זוכים אנו כבר למעלה משנתיים להעלותם ע"ג הכתב מידי שבוע ולהפיצם במאות עותקים בכל רחבי ארץ הקודש (גם באופן מקוון) ונקראים בשקיקה ובהנאה רוחנית עצומה.

ובנוסף בימים אלו עמלים אנו לברר ולצרף הגיליונות שכבר הודפסו בכדי לחוקקם עלי ספר מכורך.

ועתה בהגיענו לגיליון המאה

פונים אנו אליכם בקריאת קודש לבוא וליטול חלק בזכויות עצומות אלו באמצעות תמיכה ממונית אם בתרומה חד פעמית ואם בהוראת קבע. בכדי שנוכל לעמוד בהוצאות הגדולות ונוכל בסייעתא דשמיא להמשיך להוציא את דברי המשגיח שליט"א.

ובכך תזכו למה שלמדונו חז"ל (אבות ה' י"ח) 'כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו' ויקויים בכם 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד'.

בברכת התורה

מערכת 'ארחות חיים'

לתרומות ולקבלת הגיליונות

ניתן ליצור קשר בפל' 0548436282 ובמייל 4166058@gmail.com

מתוך הודיה לבורא עולם על שסייענו עד כה

אשר זוכים אנו להעלות על שולחן מלכים את גליון המאה משיחות המשגיח שליט"א ובעת הזאת שמחים אנו לבשר על פתיחת קו חדש אשר בו יהיה ניתן להוסיף לקח ולהרבות דעת בשיחות שנמסרות ע"י המשגיח שליט"א הן בישיבת ארחות תורה והן במקומות נוספים ברחבי הארץ. יה"ר שלא תצא תקלה מתחת ידינו ויה"ר שיהיו הדברים לתועלת ולריבוי כבוד שמים.

מספר הקו 074-740-3629

לע"נ

הגאון ר' שמואל בן הגאון ר' יעקב יצחק שיינברג זצ"ל
ראש ישיבת מגדל תורה [ישיבת 'נחלת שמואל']
נלב"ע י"ב סיון
תנצב"ה

לע"נ

הגאון ר' מאיר בן הגאון ר' שמואל שיינברג זצ"ל
רב קהילת 'אורח חיים' בפלטבוש
נלב"ע י' ניסן תש"פ שניספה במגיפת הקרוונה
תנצב"ה

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com